

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE ADMINISTRATIEVE RECHTBANKEN IN ZAKE WERKLOOSHEID EN ZIEKTEVERZEKERING

De geschillen betreffende de verzekering tegen onvrijwillige werkloosheid en de verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit worden beslecht door bijzondere daartoe ingestelde commissies. In eerste aanleg behoren deze betwistingen tot de bevoegdheid van « klachtencommissies », terwijl beroep kan aangekend worden bij de « commissie van beroep » (1).

Kunnen deze commissies in de ware zin van het woord « administratieve rechtbanken » genoemd worden of, anders gezegd, oefenen deze organen een rechtsprekende of een administratieve functie uit?

Onderzoeken wij vooreerst wat de notie « rechtsprekende functie » inhoudt om vervolgens dit algemeen begrip toe te passen op het concreet geval, dat ons thans bezig houdt.

I. Rechtsprekende functie.

De bepaling der rechtsprekende functie is een der meest omstreden vraagstukken van ons publiek recht.

Allerlei criteria werden reeds door de rechtsleer voorgesteld om ze van administratieve en wetgevende functie te onderscheiden (2).

In algemene regel kunnen deze criteria tot twee grote groepen herleid worden : de enen steunen zich vooral op elementen van materiële aard, de anderen op elementen van formele aard om de rechtsprekende akte van de andere overheidsakten te onderscheiden. De meeste schrijvers beperken zich evenwel in hun bepaling niet tot een enkel dezer criteria en in vele gevallen vinden wij in de voorgestelde begripsomschrijving zowel bestanddelen van materiële als van formele aard.

Alzo schrijft de heer Wigny : « *Disons que la fonction juridictionnelle est exercée quand une contestation ayant pour objet des droits est résolue par une décision définitive qu'une autorité indépendante et impartiale a prise en s'inspirant du Droit en vigueur et des règles de procédure* » (sic. Vauthier, *Précis* n° 431 et R. A. 1926, 5) » (3). Verder onderlijnt hij dat de beslissingen der rechtscolleges, in tegenstelling tot de administratieve acten, kracht van rechterlijk gewijsde hebben (4).

De heer Mast houdt zich aan een materiële bepaling : « De juridictionele functie is de staatsfunctie

aan dewelke de bevoegdheid is opgedragen om bij wijze van beslissingen die uitsluitend op het bestaande recht gegrond zijn, geschillen te berechten » (5). Hij stelt nochtans de vraag of deze materiële gegevens niet door andere moeten aangevuld worden, die betrekking hebben op de zelfstandigheid en de specialisatie van de rechtscolleges. Alhoewel deze vraag bevestigend beantwoord wordt, meent hij nochtans dat deze formele waarborgen niet tot de essentie der administratieve rechtsmacht behoren, maar dat degelijk ingerichte rechtscolleges normaal aan zulke voorwaarden moeten voldoen (6).

De heer Moureau ziet eveneens een materieel onderscheid tussen de administratieve en de rechtsprekende functie; deze laatste bepaalt hij als zijnde « *une activité de l'Etat qui a pour objet de résoudre les contestations, de mettre définitivement fin à celles-ci (nous avons dit que c'était là une nécessité sociale) par des décisions exclusivement dégagées du droit existant, du droit établi applicable à la situation contentieuse* » (7). Ook deze schrijver voegt er aan toe dat de uitoefening van de rechtsprekende functie aan bepaalde voorwaarden onderworpen is : alzo noemt hij de onpartijdigheid en de zelfstandigheid der rechters, de tegensprekelijke vorm bij de behandeling der zaak en het dwingend karakter der getroffen beslissing. Slechts indien deze voorwaarden vervuld zijn, is het mogelijk aan de uitspraken kracht van rechterlijk gewijsde toe te kennen (8).

De heer P. De Visscher omschrijft de rechtsprekende akte als volgt : « *Qu'est-ce qu'un acte de juridiction contentieuse administrative? Pour M. Vauthier, c'est l'acte par lequel une autorité administrative « statue sur une contestation qui met aux prises des prétentions opposées, produites par des parties qui en tant que plaideurs, sont placées sur un pied d'égalité* » (*Précis de Droit administratif*, 2e édit. 1937, p. 72). Précisons cette définition en disant qu'il y aura acte juridictionnel dans la mesure où une autorité administrative est appelée par la loi à trancher un litige sur base d'une règle de droit. L'application du droit objectif à une contestation particulière, telle est, croyons-nous, l'essence de l'acte juridictionnel (voy. à ce sujet R. Bonnard, *Précis de Droit administratif*, 3e éd. 1940, p. 69 et 70) » (9).

Uit de in deze nota geciteerde bepaling zou kunnen afgeleid worden dat de heer Vauthier zich vooral houdt aan het materieel criterium van het bestaan ener betwisting om de rechtsprekende akte van de administratieve te onderscheiden. In een andere pasus van zijn boek wijst hij er nochtans op dat de rechtsprekende akte ook aan bepaalde formele voorwaarden onderwerpen is: « *Une décision qui prononce sur une contestation, sur une opposition, ne témoigne pas nécessairement de l'exercice d'une juridiction. Une décision n'est «juridictionnelle» que lorsqu'elle est rendue dans des conditions déterminées. Pour qu'elle offre ce caractère, il faut qu'elle émane d'une autorité qui possède l'indépendance et l'impartialité d'un juge prononçant d'après le droit, n'ayant aucun intérêt dans le débat et devant lequel des adversaires se présentent sur un pied de complète égalité* » (10).

De Belgische auteurs blijken dus algemeen te aanvaarden dat de rechtsprekende functie materieel onderscheiden is van de administratieve en wetgevende functie en dat dit onderscheid bepaald wordt door het voorwerp der onderscheidene functies. Anderzijds echter ontkennen zij niet dat de uitoefening der rechtsprekende functie eveneens aan bepaalde voorwaarden van formele aard onderworpen is.

Het zou van onzentwege vermetel zijn de lijst der bepalingen van de rechtsprekende functie, die door de meest vooraanstaande juristen van binnen- en buitenland gegeven worden, met een nieuwe begripsomschrijving te willen aanvullen. Evenmin wensen we onze voorkeur te hechten aan één bepaalde stelling.

Het lijkt ons verkiesliker een opsomming te geven van de verschillende criteria, die door de Belgische auteurs hetzij als essentieel voor het bestaan der rechtsprekende functie worden beschouwd, hetzij als behorende tot de uitoefening dezer functie aangezien worden; deze criteria worden trouwens eveneens door het grootste deel der buitenlandse rechtsleer geciteerd (11).

Indien we alsdan al deze elementen bij een bepaald overheidsorgaan terugvinden, menen we te mogen besluiten dat dit orgaan de rechtsprekende functie uitoefent:

1. *Materieel* kan de rechtsprekende functie op de volgende wijze omschreven worden:

a) het bestaan der rechtsprekende functie onderstelt vooreerst het bestaan van een *betwisting* (Wigny, Mast, Moureau, P. De Visscher, Vauthier). Er dient evenwel op gewezen dat alle auteurs niet dezelfde betekenis hechten aan het woord «*geschil*» of «*betwisting*». Volgens sommigen is het niet nodig dat twee partijen zich met tegenstrijdige aanspraken bij de rechter aanbieden; het volstaat volgens hen dat deze aanspraak op een zekere weerstand of verzet stuit (12).

b) het rechtsprekend karakter van een akte eist vervolgens dat een *beslissing* getroffen wordt, die een definitief einde aan de betwisting stelt (Wigny, Mast, Moureau).

c) De betwisting moet ten slotte een *recht* tot voorwerp hebben en de uitspraak moet op het bestaande recht gesteund zijn (Wigny, Mast, Moureau, P. De Visscher, Vauthier).

Wanneer de administratie alleen oordeelt op grond van opportuniteitsredenen, zonder gebonden te zijn

door bepaalde wettelijke of reglementaire voorschriften, oefent zij geen rechtsprekende doch een administratieve functie uit.

2. Naast deze elementen van materiële aard kan de uitoefening der rechtsprekende functie ook nog onderworpen zijn aan voorwaarden van *formele* aard. Alhoewel de meeste auteurs deze formele kenmerken niet als essentieel beschouwen, aanvaarden zij toch algemeen dat een degelijk ingericht rechtscollege aan deze criteria moet voldoen:

a) het orgaan, dat de rechtsprekende functie uitoefent, moet de nodige *onpartijdigheid en onafhankelijkheid* bezitten (Wigny, Vauthier, Mast, Moureau). Men kan niet tegelijkertijd partij en rechter zijn. Het orgaan dat de rechtsprekende functie uitoefent, moet dienvolgens organiek gescheiden zijn van het bestuur, dat bij de betwisting betrokken is. Anderzijds mogen de administratieve rechter niet politiek of disciplinair afhankelijk zijn van één der betrokken partijen; deze onafhankelijkheid wordt best bereikt door de toekenning van een speciaal statuut, waardoor de leden der rechtscolleges aan de rechtstreekse controle van de administratie onttrokken worden.

b) de *rechtspleging*, die bij het beoordelen der geschillen gevolgd wordt, moet aan de partijen de nodige waarborgen verlenen, opdat de wederzijdse standpunten en verdedigingsmiddelen kunnen voorgebracht worden en de uitspraak in alle objectiviteit en met volle kennis van zaken kan genomen worden (Wigny, Moureau, Vauthier).

Onder deze waarborgen kunnen o.m. genoemd worden:

- het tegensprekelijk en openbaar debat;
- de motivering van de beslissing, die in het openbaar wordt uitgesproken;
- de verplichting uitspraak te doen;
- de betekening der beslissing aan de belanghebbenden, enz.

c) ten slotte dient er op gewezen dat de rechtsprekende akte kan erkend worden door de *kracht van gewijsde*, die haar wordt toegekend (Wigny, Moureau). Niet alleen zijn de uitspraken der rechtscolleges bindend voor de andere rechterlijke en administratieve overheden, maar het orgaan, dat de beslissing getroffen heeft, heeft zijn eigen macht uitgeput: het mag niet meer op de beslissing terugkeren.

II. *Het rechtsprekend karakter der Klachtencommissies en de Commissie van Beroep in zake werkloosheid en ziekteverzekering.*

Om te weten of de commissies, die met het beoordelen der geschillen in zake werkloosheid en ziekteverzekering belast zijn, administratieve rechtbanken zijn, onderzoeken wij of de hogergenoemde elementen, die het bestaan en de uitoefening der rechtsprekende functie bepalen, bij deze commissies aanwezig zijn.

A. *Materiële kenmerken.*

Artikel 112 van het organiek besluit van de Regent van 26 Mei 1945 betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor onvrijwillige werklozen, bepaalt:

«De geschillen betreffende het toekennen van de werklozensteun en de rechten die de werklozen kunnen laten gelden, worden aan klachtencommissies en eventueel aan een commissie van beroep voorgelegd»

In dezelfde zin bepaalt artikel 16 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1949, waarbij bepaalde maatregelen worden opgelegd ter voorkoming en bestraffing van bedrog en waarbij commissies worden opgericht ter beslechting van betwistingen in zake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit:

«De betwistingen betreffende de verzekering tegen ziekte en invaliditeit kunnen aan de bij dit besluit ingestelde commissies worden onderworpen; zij worden door deze laatsten onderzocht en beslecht overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk.»

De materiële kenmerken der rechtsprekende functie zijn ongetwijfeld aanwezig:

1. In de meest strikte zin van het woord kan hier gesproken worden van het bestaan ener *betwisting*, waarbij twee partijen zich met tegenstrijdige aanspraken voor de rechter aanbieden. Enerzijds eist de arbeider het voordeel op der tegemoetkoming voorzien door de betrokken wetgeving; anderzijds heeft de administratie (in casu de directeur van het gewestelijk bureau van het Steunfonds of het verzekeringsorganisme) het gevorderde voordeel aan de aanvrager geweigerd.
2. De betwisting heeft een recht tot voorwerp. De voorwaarden tot toekening van werklozensteun en ziektevergoeding worden door wettelijke bepalingen geregeld en de commissies moeten uitspraak doen volgens de van kracht zijnde reglementering.
3. De betwisting tussen beide partijen wordt ten slotte definitief beëindigd door de *beslissing* der commissies.

B. *Formele kenmerken.*

1. De klachtencommissies en de commissies van beroep zijn samengesteld uit een magistraat-voorzitter en een aantal leden, die enerzijds de werkgevers en anderzijds de arbeiders vertegenwoordigen. De leden worden door de Minister van Arbeid en Sociale Voorzorg gekozen op de kandidatenlijsten, respectievelijk door de meest representatieve organisaties van werkgevers en arbeiders voorgedragen. De voorzitters der klachtencommissies worden met eenparigheid van stemmen door de leden gekozen; kan deze eenparigheid niet bereikt worden, worden zij door de Minister aangeduid. De voorzitters en leden der commissies van beroep worden door de Koning benoemd (13).

Omtrent dit *organiek statuut* kunnen voorzeker ernstige bemerkingen gemaakt worden. Dit belet evenwel niet dat de klachtencommissies en de commissies van beroep over voldoende onpartijdigheid en onafhankelijkheid tegenover de administratie beschikken. Deze laatste maakt geen deel uit van de commissies, althans niet in hoedanigheid van lid met beslissende stem. De rechters zijn evenmin politiek of disciplinair aan het betrokken bestuur onderworpen.

Hoe onvolmaakt de samenstelling dezer rechtscolleges ook moge wezen, toch kan bezwaarlijk beweerd worden dat een van beide partijen rechter in zijn eigen zaak is.

2. Wat de *rechtspleging* betreft, worden door het organiek besluit sommige waarborgen voorzien, die een

aanduiding zijn voor het rechtsprekend karakter der commissies (14):

- de beslissingen moeten op straf van nietigheid met redenen omkleed zijn;
- zij moeten binnen een bepaalde termijn genomen worden;
- zij moeten aan de betrokken partijen betekend worden;
- de beraadslagingen zijn geheim;
- de commissies oordelen op grond van voorgelegde documenten.

Daarenboven horen de klachtencommissies de directeur van het gewestelijk bureau of de vertegenwoordiger van het verzekeringsorganisme en, op zijn verzoek, de belanghebbende, die zich door een derde persoon kan laten bijstaan. Zij kunnen eveneens ieder ander persoon, van wie zij veronderstellen dat hij nuttige inlichtingen kan verstrekken, onderhoren.

Samenvattend kunnen we zeggen dat alhoewel zeer onvolledig en gebrekkig, de klachtencommissies en de commissies van beroep oordelen volgens een rechtspleging die deze der rechtbanken enigszins benadert.

3. Ten slotte kan uit voornoemde besluiten afgeleid worden dat de Koning aan de beslissingen der commissies *kracht van gewijsde* heeft willen toekennen.

Artikel 55 van het besluit van de Regent van 21 Maart 1949, dat in andere bewoordingen de tekst van artikel 147 van het organiek besluit van 26 Mei 1945 overneemt, bepaalt:

«De herziening van een beslissing van een klachtencommissie of van de commissie van beroep is slechts toegestaan, wanneer een door haar niet gekend feit aan het licht komt.

» De eis tot herziening wordt ingediend bij de commissie die de betwiste beslissing nam.

» Indien een dergelijke eis bij de commissie van beroep ingediend wordt en deze oordeelt dat er reden is tot herziening, verwijst zij de zaak vóór de klachtencommissie, die in eerste aanleg uitspraak doet.»

Deze mogelijkheid van herziening doet geen afbreuk aan het principe der kracht van gewijsde (15), maar bevestigt integendeel dat de rechtscolleges zelf gebonden zijn door hun eigen beslissingen en deze niet volgens eigen goeddunken kunnen wijzigen.

III. *Besluit.*

Aangezien de beslissingen der klachtencommissies en van de commissies van beroep alle kenmerken der rechtsprekende akte bezitten, menen we te mogen besluiten dat genoemde commissies administratieve rechtbanken zijn.

Deze conclusie stemt trouwens overeen met de mening der auteurs, die zich althans voor het rechtsprekend karakter der commissies in zake werkloosheid hebben uitgesproken (16).

Gelet evenwel op de menigvuldige onvolmaaktheden, die de samenstelling en de rechtspleging er van kenmerken, achten wij een hervorming van het bestaande stelsel niettemin wenselijk. Zulke hervorming zou dan vooral strekken tot een stelselmatige eenmaking van alle instellingen, die met het beslechten van geschillen in de verschillende takken der maatschappelijke zekerheid belast zijn.

H. LENAERTS,

Substituut bij de Raad van State.

(1) Organiek Besluit van de Regent van 26 Mei 1945 betreffende de inrichting van het Voorlopig Steunfonds voor

onvrijwillige werklozen, art. 112 en vlg. - Besluit van de Regent van 21 Maart 1949 waarbij bepaalde maatregelen worden opgelegd ter voorkoming en bestraffing van bedrog en waarbij commissies worden opgericht ter beslechting van betwistingen in zake verplichte verzekering tegen ziekte en invaliditeit, art. 16 en vlg.

(2) Voor een algemeen overzicht der voornaamste theorieën, zie Lampué: *La notion d'acte juridictionnel*, in *Revue du Droit public*, 1946, p. 5-67.

(3) Wigny: *Principes généraux du Droit administratif belge*, p. 200.

(4) *Ibid.*, p. 203-204.

(5) Mast: *De geschillen van bestuur naar Belgisch recht*, p. 30.

(6) *Ibid.*, p. 37-38.

(7) Moureau: *L'institution du recours pour excès de pouvoir en Belgique*, p. 29.

(8) *Ibid.*, p. 30-33.

(9) P. De Visscher: *Note d'observations*, in *Recueil de jurisprudence du droit administratif*, 1946, p. 24.

(10) Vauthier: *Précis de droit administratif*, 3e édit. 1950, p. 668.

(11) Zie voornoemd artikel van Lampué; Van Praag: *Algemeen Nederlands Administratief Recht*, p. 113, 154 en vlg.

(12) Zie o.a. Mast: *op. cit.*, p. 32.

(13) Organiek besluit van de Regent van 26 Mei 1945, art. 115 en 131. - Besluit van de Regent van 21 Maart 1949, art. 21 en 27.

(14) Organiek besluit van de Regent van 26 Mei 1945, art. 122 tot 129 en 142 tot 146; Besluit van de Regent van 21 Maart 1949, art. 40 tot 43 en 50 tot 53.

(15) Vergelijk Wetboek Strafrechtspleging, art. 443.

(16) Wigny, *op. cit.*, 218; Mast, *op. cit.*, p. 178-180; Horion: *Huidige kenmerken van het Belgisch sociaal recht*, in *Arbeidsblad*, Februari 1950, nr 2, p. 131.

Nut der wijziging van artikels 553 en 554 W.B.R., betreffende het Cantonnement

Wanneer een schuldeiser beslag legt (hetzij conservatoir, hetzij executoriaal) op sommige zaken van zijn schuldenaar, dan blijven die zaken *onbeschikbaar in hun geheel* (dus ook voor het gedeelte dat de oorzaken van het beslag te boven gaat). Wanneer nu, na de verkoop van de in beslag genomen goederen, er overgegaan wordt tot de betaling van de schuldeisers, geschiedt deze ponds-pondsgewijze zonder dat de beslaglegger enig voorrecht wordt verleend.

Om aan deze toestand te verhelpen heeft de wetgever van 1936 (koninklijk besluit n° 300, van 30 Maart 1936, artikel 25) in de nieuwe artikelen 553, 554 en 554bis van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging de twee volgende schikkingen genomen:

1. Beperking van het beslag tot hetgeen nodig is om desgevallend de betaling van de schuldvordering van de beslaglegger te waarborgen;
2. Bestemming van een zeker bedrag tot het betalen van de schuldvordering van de beslaglegger, bedrag dat zal worden neergelegd in de Deposito- en Consignatiekas of in handen van een sequester.

Van daar dan het *cantonnement*. In geval van beslag kan de schuldenaar de in beslag genomen zaken of erven bevrijden mits in de Deposito- en Consignatiekas, ofwel in handen van een gerechtelijk aangesteld sequester, een voldoende bedrag te storten om zekerheid te stellen voor de oorzaken van het beslag wat hoofdsom, interesten en kosten betreft. En opdat die som werkelijk in de handen van de beslaglegger alleen zou komen (behalve bijzondere gevallen), zegt de wettekst (artikel 553, al. 3): «De storting met bijzondere bestemming geldt als betaling, in de mate waarin de beslagene erkent schuldenaar te zijn of als dusdanig erkend wordt.»

Nochtans heeft het koninklijk besluit van 30 Maart 1936 die maatregelen slechts aangenomen voor het conservatoir beslag (artikel 553). Wat het executoriaal beslag betreft heeft de wettekst twee nieuwe maatregelen aangenomen.

In geval van executoriaal beslag kan de beslagene slechts hetgeen de oorzaken van het beslag overschrijdt bevrijden (zie nl. Rép. Pr., V° Saisie-Exécution, n° 368). Wat dit punt betreft moet men nochtans aannemen, alhoewel de wettekst klaar en duidelijk schijnt, dat de wetgever het tegenovergestelde heeft willen zeggen. Het is inderdaad ontegensprekelijk dat de schuldeiser geen bijzonder voordeel kan hebben (en waarom, trouwens, slechts in geval van executoriaal beslag?) door het feit dat een deel (hetgeen de oorzaken van het beslag niet overschrijdt) onbe-

schikbaar blijft, vermits hij in ieder geval door het *cantonnement* het juist bedrag dat hem desgevallend toekomt, wordt verzekerd. Ten andere, zou men dan moeten aannemen dat hetgeen de schuldenaar niet heeft kunnen bevrijden zou mogen verkocht worden? Of zou het slechts onbeschikbaar blijven? In ieder van die twee gevallen zou het *cantonnement* voor de schuldenaar het grootste gedeelte van zijn belang hebben verloren.

Zie in dezelfde zin: Comm. Brux. (Réf.) 2.11.1949, J. T., bl. 657; nota onder Civ. Brux. (Réf.) 2.2.1949, J. T., bl. 154 («L'article 554 permet au débiteur de «libérer ce qui excède les causes de la saisie». Par l'effet de la consignation c'est tout ce qui fait l'objet de la saisie qui doit être libéré»). Rechtb. Kooph. St. Niklaas (Kg.) 30.5.1950, Rechtsk. Weekbl., 1950-1951, kol. 106. Zie ook Raymond Baccara, J. T. 1949, bl. 178, kol. 3, alhoewel de gegeven redenen niet afdoend zijn. Baccara schrijft inderdaad: «Dans la rigueur des termes du premier alinéa de l'article 554, on pourrait croire qu'en consignat «une somme suffisante pour répondre des causes de la saisie», le débiteur ne libérerait que ce qui, dans les choses saisies, dépasse le montant de ces causes, soit donc dans la seule hypothèse où l'on aurait trop saisi! Ce qui serait d'ailleurs proprement absurde, puisque dans cette éventualité, la saisie subsisterait sur des choses d'une valeur égale à ses causes et qu'en outre, il y aurait consignation d'un montant équivalent! Le gage du saisissant porterait donc sur le double de sa créance; bien plus: la libération ne s'appliquant stricto verbo qu'à l'excédent des causes de la saisie, le créancier pourrait, malgré la consignation, poursuivre la vente des objets saisis non libérés!...» Het is niet omdat de in beslag genomen zaken, vermeerderd met hetgeen in *cantonnement* wordt gestort, de oorzaken van het beslag overschrijden dat artikel 554 niet letterlijk kan aangenomen worden. Men weet dat door de verdeling bij aandelen, ook andere schuldeisers met de beslaglegger kunnen betaald worden op de beslagen zaken en dat de beslaglegger dus minder kan krijgen dan hetgeen men hem schuldig is, alhoewel de in beslag genomen zaken de oorzaken van het beslag te boven gaan. Het is alleen omdat het *cantonnement* als betaling geldt en dus in ieder geval aan de beslaglegger alleen ten goede zal komen, dat er geen reden bestaat om niet de in beslag genomen zaken in hun geheel te bevrijden. Schijnt ook in dezelfde zin: Burg. Rechtb. Antwerpen (Kg.), 20.2.1947, Rechtsk. Weekbl. 1949, kol. 752.

Na executoriaal beslag kan, ten andere, het *cantonnement* slechts gebeuren:

- a) in geval bevel is gegeven de vervolgingen te schorsen;
 b) in geval het beslag werd gelegd krachtens een vonnis, waartegen beroep of verzet werd gedaan, en behoudens daarmee strijdige beschikking in het vonnis.

Het is wel enkel en alleen in de twee gevallen onder a) en b) vermeld, dat het cantonnement kan bestaan; om er zeker van te zijn hoeft men slechts de tekst van artikel 554 te lezen. Het is dus niet zoals gezegd wordt door Raymond Baccara (J. T., 1949, bl. 178, kol. 1): « L'arrêté royal n° 300 de 1936, après eux, (a) finalement étendu (le cantonnement) à tous les cas (in de tekst onderlijnd) de saisie exécutoire excepté: 1. celui de surséance aux poursuites et 2. celui, tout exceptionnel, où l'auteur du jugement en a disposé autrement ». Te vergeefs vraagt men zich af waar schrijver zulks heeft gevonden! Het verslag aan de Koning geeft geen redenen voor dit verschil tussen conservatoir en executorial beslag. Ziehier wat De Page (t. VI, n° 738, nota) er namelijk over zegt: « ... pareil système pourrait parfaitement être étendu à toutes les saisies... Les saisies exécutoires ne permettent le « cantonnement » que dans les deux cas prévus par l'article 554... Le caractère limitatif du cantonnement des saisies exécutoires apparaît ainsi nettement. Pourquoi? C'est ici que le rapport au Roi précédant l'arrêté royal du 30 mars 1936 aurait pu être plus explicite. »

In die omstandigheden schijnt het geraadzaam dat het huidige artikel 553 zou kunnen toegepast worden zowel in geval van executorial beslag als van conservatoir beslag, mits de wijziging dat, zoals thans in het geval van executorial beslag, de rechtbank het zou kunnen verbieden (hetgeen van belang kan zijn en voor het executorial beslag en voor het conservatoir beslag).

Een nieuw artikel 553 zou dan luiden als volgt: « De schuldenaar tegen wie *beslag* werd gelegd, kan in elke stand van het geding en behoudens strijdige beschikking in het vonnis krachtens hetwelk beslag werd gelegd... » in de plaats van « De schuldenaar tegen wie conservatoir beslag werd gelegd kan in elke stand van het geding de beslagen zaken of erven bevrijden... » Huidig artikel 554 zou opgeheven worden.

Er bestaat nog een ander belangwekkend vraagstuk wat het cantonnement betreft, namelijk in geval van beslag met last voor de schuldeiser-beslagiegger borg te stellen. Er kan hier natuurlijk geen sprake zijn het cantonnement af te schaffen. Men staat hier integendeel vóór een toestand waar de rechter van oordeel was dat de schuld misschien niet bestond en daarvoor een borg heeft geëist van de schuldeiser, om de zogenaamde schuldenaar te vergoeden moesten de in beslag genomen zaken verkocht geweest zijn en de schuld niet bevestigd. Er bestaat dus geen reden om het voordeel van het cantonnement juist dan aan de schuldenaar te weigeren. Het cantonnement geeft trouwens een voordeel, zowel aan de schuldeiser als aan de schuldenaar, zonder nadeel voor geen enkel van beiden. Om dan de onbeschikbaarheid te beletten van de zonder nut geworden gerechtelijke borg tegelijkertijd met de door het cantonnement bepaalde som, dient er eenvoudig gezegd dat in dergelijk geval de borg zal wegvallen.

Een nieuw artikel 554 zou dan luiden als volgt: « Wanneer een beslag wordt gelegd krachtens een vonnis slechts uitvoerbaar met last voor de vervoiger borg te stellen, valt deze last, wanneer de schuldenaar gebruik maakt van het cantonnement. »

M. COENE,
 Substituut Procureur des Konings
 te Tongeren.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 30 November 1950.

Eerste Voorzitter: M. Soenens.

Raadsheer-Verslaggever: M. Demoulin.

Advocaat-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Belasting. — Begrip. — Persoonlijke of zakelijke belasting. — Onderscheid. — Belasting op het inkomen. — Begrip. — Bijdragen aan de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie: geen belasting op het inkomen.

De belasting bestaat in een op grond van hun gezag door de staat, provinciën of de gemeenten verrichte heffing op de geldmiddelen van de personen, die hun grondgebied bewonen of aldaar belangen bezitten, om te worden aangewend voor de diensten van openbaar nut.

De belasting is persoonlijk of zakelijk naargelang zij wordt gevestigd met inachtneming van de persoonlijkheid van degene, die zij treft, ofwel naargelang zij haar grondslag vindt in de verscheidene afzonderlijk genomen categoriën van diens inkomsten, zonder dat met zijn persoonlijkheid rekening wordt gehouden.

De belasting op het inkomen is die, welke het

netto-inkomen treft, opgebracht door onroerende goederen, door roerende goederen of door om het even welke inkomsten opleverende beroepsbezigheid.

De bijdragen, vermeerderingen, compensatiebijdragen en tuchtgeldboeten, welke de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie inde, verschillen essentieel van de inkomstenbelasting. Krachtens artikel 1 van het besluit van 10 Juli 1941 verklaart immers de leider der corporatie of de voorzitter van de hoofdgroepering en niet de bestuurder der belastingen de routen uitvoerbaar.

Krachtens art. 4 van het zelfde besluit moet het bezwaar tegen de bijdragen en hun eventuele vermeerderingen, de compensatiebijdragen en de tuchtgeldboeten worden ingediend bij de bevoegde scheidsrechterlijke commissie van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie of van de hoofdgroeperingen, en niet bij de directeur der belastingen en eventueel bij het Hof van Beroep.

Krachtens art. 5 vordert het beheer van registratie en domeinen bij gebrek aan vrijwillige betaling de bijdragen in, niet de administratie der belastingen.

Ook uit een ander oogpunt beschouwd, in aanmerking nemend, dat het inkomen of de vrucht van een zaak datgene is, wat deze zaak regelmatig kan voortbrengen zonder verandering van haar substantie, kan de bijdrage die door de corporatie werd

geïnd geen belasting op het inkomen zijn, daar zij een taks van een vast bedrag uitmaakt, gevestigd naar verhouding van de oppervlakte van het bedrijf en de omvang van de veestapel, zonder inachtneming van de winst der exploitatie.

Belgische Staat (Administratie van directe belastingen t/ Bourguignon Ernest.

Gelet op het bestreden vonnis de 2 Juni 1949 gewezen door de Vrederechter van het kanton Beauring;

Over het enig middel: schending van de artikelen 1, 2, 3, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 35, 37, 39, 42, 44, 46, 49, 49bis, 51, 55 van de wetten op de inkomstenbelastingen, samengeschied bij Koninklijk besluit van 11 September 1936, en voor zoverre als nodig van het besluit van de Secretaris-generaal van het Ministerie van Financiën van 3 Juni 1941; van de artikelen 1, 2, 5, 6, 8 van de wet van 17 Juni 1938 tot wederinvoering van de nationale crisisbelasting, aangevuld en gewijzigd door de wet van 30 December 1938; van het enig artikel van de wet van 31 December 1939 tot vestiging van buitengewone opdecimes op de inkomstenbelastingen en daarmede gelijkgestelde taxes, van het besluit van 16 Juni 1941, betreffende de nationale crisisbelasting, van de artikelen 1, 2, 5, 6, 7, 9 van het besluit van 22 September 1941, waarbij wijzigingen worden aangebracht aan de wetgeving betreffende de inkomstenbelastingen en de nationale crisisbelasting;

doordat de bestreden beslissing heeft beslist dat het verzet gegrond was en het bevel zonder voorwerp en krachteloos en dit te niet heeft gedaan om de reden dat verweerder terecht van het bedrag van zijn belastingen, als bedrijfsbelasting, aanvullende personele belasting en nationale crisisbelasting, voor het dienstjaar 1942 geheven, een som van 912 fr. heeft afgetrokken, welke hij aan de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie had betaald, zodoende ten onrechte beslissend dat de bijdrage aan voormeld organisme een belasting is, welke een herhaling van de inkomstenbelastingen uitmaakt:

Overwegende dat de bestreden beslissing heeft beslist dat het verzet gegrond was en het bevel zonder voorwerp en krachteloos en dit te niet heeft gedaan om reden dat verweerder terecht van het bedrag van 9.670 frank belastingen, als bedrijfsbelasting, aanvullende personele belasting en nationale crisisbelasting, voor het dienstjaar 1942 verschuldigd, een som heeft afgetrokken van 912 fr., welke hij als bijdrage aan de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie heeft betaald, zodoende beslissend dat de aan voormeld organisme verschuldigde bijdragen een belasting uitmaken, volkomen gelijk aan de inkomstenbelasting die een herhaling is van deze laatste;

Overwegende dat de belasting bestaat in een, op grond van hun gezag door de Staat, de provinciën of de gemeenten verrichte heffing op de geldmiddelen van de personen, die hun grondgebied bewonen, of aldaar belangen bezitten, om te worden aangewend voor de diensten van openbaar nut;

Overwegende dat de belasting persoonlijk is of zakelijk naar gelang dat zij wordt gevestigd met inachtneming van de persoonlijkheid van degene welke zij treft, ofwel dat zij haar grondslag vindt in de verscheidene afzonderlijk genomen categoriën van diens inkomsten, zonder dat met zijn persoonlijkheid rekening wordt gehouden;

Dat de belasting op het inkomen die is, welke het netto-inkomen treft, opgebracht door onroerende goe-

deren, door roerende goederen of door om het even welke inkomsten opleverende beroepsbezigheid;

Overwegende dat, indien de corporatie alsook de groeperingen en centralen die van haar afhingen, wegens het doel hetwelk hun was aangewezen en de bedrijvigheid welke hun eigen was, volgens de termen van de inleiding tot het besluit van 27 Augustus 1940, de memorie van toelichting van het besluit van 1 Juli 1942 en de tekst zelf van artikel 1 van het besluit van 24 April 1941, openbare Rijksinstellingen waren, opgericht «in het algemeen belang» en in het belang «van de ganse bevolking», en indien men in aanmerking neemt dat diegenen die de voorwaarden vervullen, opgegeven bij art. 2 van het besluit van 27 Augustus 1940, verplicht waren er deel van uit te maken en de bijdragen te betalen, welke van hen volgens een uitvoerbare rol werden gevorderd (besluit van 10 Juli 1940, art. 1), en, in voorkomend geval, de tegen hun uitgesproken vermeerderingen, compensatiebijdragen en boeten, er noodzakelijk uit voortvloeit, dat deze taksen niettegenstaande hun schijn en hun benamingen, de aard van belastingen vertoonden;

Overwegende echter dat de bijdragen, vermeerderingen, compensatiebijdragen en tuchtgeldboeten, welke de corporatie inde, essentieel verschillen van de inkomstenbelasting;

Dat het inderdaad, volgens art. 1 van het besluit van 10 Juli 1941, hetzij «de leider der corporatie», hetzij de voorzitter van de hoofdgroeperingen zijn en niet de bestuurder der belastingen, die de rollen uitvoerbaar verklaren op grond van door de belanghebbenden gedane aangiften, en die, bij afwezigheid van aangifte of in geval van onjuiste aangifte, ambtshalve de bijdrage vaststellen;

Dat krachtens art. 4 van hetzelfde besluit, het bezwaar tegen de bijdragen en hun gebeurlijke vermeerderingen, de compensatiebijdragen en de tuchtgeldboeten dienen te worden ingediend bij de bevoegde scheidsrechterlijke commissie van de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie of van de hoofdgroeperingen en niet bij de directeur der belastingen en eventueel bij het Hof van Beroep;

Dat het volgens art. 5 het beheer van registratie en domeinen is en niet de administratie der belastingen, hetwelk, bij gebrek aan vrijwillige betaling, de bijdragen enz. invordert, zoals inzake door de rechtbanken opgelegde boeten;

Overwegende dat, wanneer men de quaestie uit een ander gezichtspunt beschouwt, men vaststellen moet dat, terwijl het inkomen of de vrucht van een zaak datgene is hetwelk deze zaak regelmatig kan voortbrengen zonder verandering van haar substantie, de bijdrage, die door de corporatie werd geïnd, geen belasting op het inkomen kan zijn, aangezien zij een taks van een vast bedrag uitmaakt, gevestigd naar verhouding van de oppervlakte van het bedrijf en de omvang van de veestapel, zonder inachtneming van de winst der exploitatie;

Dat, zo het waar is dat de administratie der belastingen aanneemt, onder meer voor de bepaling van het inkomen van de landbouwbedrijven, dat gebruik wordt gemaakt van forfaitaire door haar na raadpleging van de gequalificeerde bedrijfs-groeperingen vastgestelde grondslagen, zij evenwel daarom niet van het beginsel der belasting van het werkelijk inkomen afwijkt;

Dat dit niet het geval is voor de corporatie;

Overwegende dat, zo de fiscale wet, wat de bedrijfsbelasting betreft, verminderingen wegens gezinslasten toelaat, vrijstellingen op meerwaarden, aftrekking van de in de loop van het dienstjaar gedane

beroepsuitgaven ten einde de bewuste inkomsten te verwerven en te behouden, aftrekking van de huurwaarde van de onroerende goederen welke tot het uitoefenen van het bedrijf dienen, van de interesten van de geleende en in de onderneming aangewende kapitalen van de wedden en de lonen van het personeel, van de afschrijvingen, van de tijdens de twee voorgaande jaren geleden bedrijfsverliezen, men tevergeefs in de wettelijke bepalingen, die het statuut van de corporatie beheersten, soortgelijke regelen zoeken zou;

Overwegende bijgevolg dat de aan de corporatie verschuldigde bijdragen geenszins identisch zijn met de bedrijfsbelasting en met deze niet mogen worden gelijkgesteld;

Dat, in tegenstelling met hetgeen de oplossing, welke de rechter over de grond heeft aangenomen, vooropstelt, het verbod van de dubbele aanslag van een zelfde inkomen ten laste van een zelfde belastingplichtige evenmin een algemeen, door het fiscaal recht aangenomen beginsel is;

Dat de wetgever in zekere gevallen de dubbele aanslag van een zelfde inkomen formeel heeft aangenomen, onder andere wat de cedulaire belastingen en de aanvullende personele belasting aangaat;

Dat hij nochtans voor de cedulaire belastingen verminderde aanslagpercentages heeft vastgesteld en gepreciseerd heeft in welke gevallen een zelfde inkomen geen twee maal zou mogen worden aangeslagen en dat hij deze cedulaire belastingen heeft opgesomd en in artikel 52 van de samengeschatte wetten de inkomsten, welke dienen te worden aangezien als reeds aangeslagen zijnde, nader heeft bepaald;

Overwegende dat het bijgevolg ten onrechte is en met schending van de in het middel aangehaalde wetsbepalingen dat het bestreden vonnis heeft beslist dat de som van 912 frank, bedrag der door verweerder aan de Nationale Landbouw- en Voedingscorporatie betaalde bijdragen, een belasting op de inkomsten uitmaakte, welke mocht worden afgetrokken van de inkomstenbelastingen, op het kohier gebracht door de Administratie der belastingen, en dienvolgens het verzet gegrond en het bevel zonder voorwerp en krachteloos heeft verklaard;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, behalve voor zover dit het bevel regelmatig heeft verklaard;

Beveelt dat onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van het vrederecht van het kanton Beauraing en dat melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Vrederechter van het kanton Dinant.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 16 October 1950

Voorzitter : M. Louveaux

Raadsheer-Verslaggever : M. Sohier

Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt

Hoger beroep (in strafzaken). — Ingesteld na de reglementaire uren, waarop de griffie geopend is. — Geldigheid van het hoger beroep.

Het binnen de bij art. 203 van het Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van tien dagen ingesteld hoger beroep is geldig, ook wanneer de verklaring, dat hoger beroep wordt ingesteld, afgelegd wordt na de tijd, waarop de griffie reglementair geopend is.

Procureur des Konings te Doornik t. / Hertsens en Fourmanoit.

Gelet op het bestreden vonnis de 23 Juni 1950 in hoger beroep gewezen door de correctionele rechtbank te Doornik;

Over het enig middel : schending van de artikelen 74 en 203 van het wetboek van strafvordering, 5 der wet van 1 Mei 1849, 6 der wet van 22 Juli 1927 en van het enig artikel van het Koninklijk besluit van 15 Januari 1928, doordat het bestreden vonnis beslist heeft, dat de verklaring van hoger beroep door Hertsens, ter griffie gedaan binnen de door de wet vastgestelde termijn, maar na de voor de opening van de griffie bepaalde reglementaire uren te laat gedaan werd;

Overwegende dat luidens art. 203 van het wetboek van strafvordering de verklaring van hoger beroep geldig ter griffie wordt afgelegd binnen de termijn door dit artikel bepaald;

Overwegende dat deze voorschriften in casu werden nageleefd en dat het van weinig belang is, dat deze rechtsvormen welke ze voorzien vervuld werden op de laatst dienende dag, na de reglementaire uren bepaald in uitvoering van artikel 6 der wet van 22 Juli 1927 voor de opening der griffies; dat het bestreden arrest met er anders over te beslissen gewezen werd in schending van het in het middel bedoelde artikel 203;

Overwegende dat de voorziening van het Openbaar Ministerie alleen de op de publieke vordering gewezen beslissing vóór het Hof brengt;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis, doch enkel voor zover het hoger beroep van Hertsens tegen de beslissing van het vonnis a quo gewezen op de publieke vordering tegen hem ingesteld en op de publieke vordering tegen de verweerder Fourmanoit ingesteld niet tijdig verklaart;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers der rechtbank te Doornik en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van het gedeeltelijk vernietigd vonnis;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak alzo beperkt naar de correctionele rechtbank te Bergen, zetelende in hoger beroep.

Noot : Verg. o.a. Hof van Verbreking, 26 Mei 1930, Pas. 1930, I, 234.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

"Rechtskundig Weekblad"

RAAD VAN STATE

5de Kamer — 5 Juli 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : Mr M. Van Hemelrijck.

1. Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Termijn.
2. Herstelvergoeding. — Ontvankelijkheid. — Voorafgaand verzoekschrift. — Voorwaarden der adviesaanvraag verschillend van deze voor het annulatieberoep.
3. Administratieve acten. — Kanttekeningen op nota. — Geen benoeming.

1. *Het verzoekschrift tot nietigverklaring is niet ontvankelijk wanneer het ingediend wordt meer dan zestig dagen nadat verzoeker kennis had van de bestreden beslissing of ze ontvangen heeft.*

2. a) *Geldt als voorafgaand verzoekschrift in de zin van artikel 7, § 1, der wet van 23.12.1946, een door verzoeker mede met zijn raadsman ondertekend aangetekend schrijven.*

b) *De voorwaarden waarvan de bij artikel 9 der wet van 23.12.1946 bedoelde nietigverklaring afhankelijk wordt gesteld verschillen van de voorwaarden in dewelke het bij artikel 7, § 1, dezer wet bedoeld advies kan worden verleend.*

Derhalve vloeit uit de niet-ontvankelijkheid van de aanvraag tot nietigverklaring niet noodzakelijk de niet-ontvankelijkheid of ongegrondheid voort van de adviesaanvraag tot herstelvergoeding.

3. *De kanttekening van een Minister, waarbij hij zijn accoord bevestigt met de inhoud van een nota is geen benoeming.*

De niet-bevordering van de betrokkene is derhalve geen afzetting. Zo kan er ook geen buitengewone schade ontstaan zijn uit een door verzoeker beweerde afzetting.

Van Ginderachter t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift dd. 31 October 1949, per ter post aangetekend schrijven op 5 November 1949 aan de Raad van State verzonden;

.....
Overwegende dat het verzoek strekt :

1° tot de nietigverklaring van het ministerieel besluit dd. 7 December 1944 van de Minister van Financiën, waarbij Molitor voor een termijn van zes maanden belast werd met de directie van de Rijksmeubelendienst;

2° tot de nietigverklaring van de beslissing dd. 31 Augustus 1949 van de Minister van Financiën, waarbij het verzoek tot bevordering van verzoeker werd afgewezen;

3° tot het bekomen van een advies omtrent de herstelvergoeding voor de buitengewone schade door de handelwijze van de Minister van Financiën aan verzoeker berokkend en geraamd op 781.200 frank als materiële schade;

Overwegende dat uit het verzoekschrift blijkt dat verzoeker ten laatste op 26 December 1944 kennis had van de bestreden beslissing dd. 7 December 1944; dat het verzoekschrift niet werd ingediend binnen de bij de artikelen 4 en 94 van het besluit van de Regent dd. 23 Augustus 1948 bepaalde termijnen, en derhalve

het verzoek tot nietigverklaring van de beslissing dd. 7 December 1944 niet ontvankelijk is;

Overwegende dat, volgens de verklaring van verzoeker, hij de bestreden beslissing dd. 31 Augustus 1949 op 3 September 1949 heeft ontvangen; dat, op grond van artikel 4 van het besluit van de Regent dd. 23 Augustus 1948, de aanvraag tot nietigverklaring dezer beslissing ten laatste nuttig kon ingediend worden op 2 November 1949; dat verzoeker de gestelde termijn niet heeft geëerbiedigd en derhalve het verzoek tot nietigverklaring der beslissing dd. 31 Augustus 1949 niet ontvankelijk is;

Overwegende dat, wat de aanvraag tot herstelvergoeding betreft op grond van artikel 7, § 1, van de wet van 23 December 1946, de tegenpartij inroept dat verzoeker geen voorafgaand verzoekschrift tot de administratie heeft gericht, zoals bepaald wordt bij het tweede lid van artikel 7; dat echter verzoeker aan deze voorwaarde heeft voldaan door het door hem mede ondertekend aangetekend schrijven dd. 8 October 1949 van zijn raadsman; dat het aangetekend schrijven dd. 19 October 1949 van de Minister van Financiën als antwoord op bovenvermeld schrijven van 8 October 1949 een weigering inhoudt op de vraag van verzoeker in te gaan;

Overwegende dat de tegenpartij opwerpt dat de aanvraag tot herstelvergoeding dient verworpen indien de vraag tot nietigverklaring niet ontvankelijk is; dat echter de voorwaarden, waarvan de bij artikel 9 der wet van 23 December 1946 bedoelde nietigverklaring afhankelijk wordt gesteld, verschillen van de voorwaarden in dewelke het bij artikel 7, § 1, dezer wet bedoel advies kan worden verleend en, derhalve, uit de niet-ontvankelijkheid der aanvraag tot nietigverklaring de niet-ontvankelijkheid of de ongegrondheid van de aanvraag tot advies niet voortvloeit;

Overwegende dat verzoeker zijn aanvraag tot herstelvergoeding steunt op de volgens hem « geschreven benoeming van de Regering door de hand van een harer ministers », daar de minister een kanttekening voor accoord schreef op de hem overgelegde nota dd. 6 December 1944; dat, volgens verzoeker, de ministeriële beslissing dd. 31 Augustus 1949 houdende verwerping van de vraag van verzoeker tot bevordering gelijk staat met een afzetting zonder enige reden, daar verzoeker reeds regelmatig benoemd was;

Overwegende dat deze nota als voorwerp had de regularisatie van de toestand van Molitor, de op pensioenstelling van Th..., de rangschikking van de functie van hoofd van de Rijksmeubelendienst onder de agenten der eerste categorie van het hoofdbestuur der registratie en domeinen, en de opvolging van Molitor door verzoeker; dat een kanttekening door de minister, waarbij hij zijn accoord bevestigt met de inhoud van de nota, geen benoeming is; dat er bijgevolg geen afzetting kon zijn en derhalve geen buitengewone schade kon ontstaan uit een door verzoeker beweerde afzetting.

Wat betreft het beroep tot nietigverklaring :

Besluit :

Artikel 1. Het verzoek tot nietigverklaring van het ministerieel besluit dd. 7 December 1944 en van de beslissing dd. 31 Augustus 1949 is verworpen.

Artikel 2. De betaling van het recht van 300 frank, wegens kosten, valt ten laste van de verzoeker.

Is van advies :

Dat de aanvraag tot advies niet gegrond is.

.....

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 10 Juli 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast en Buch (verslaggever).

Rijkspersoneel in Afrika. — Personeelscomité. — Beroep op dit comité niet afhankelijk van beslissing der overheid. — Machtsoverschrijding.

Het beroep op het personeelscomité is voor de beambten van de Kolonie een waarborg tegen een mogelijk onrechtmatig en willekeurig optreden van de overheid.

Deze waarborg zou haar doel niet bereiken indien zij afhankelijk werd gesteld van de beslissing der overheid tegen wie de waarborg verleend werd.

Deze overheid is niet bevoegd om te beslissen of de vraag al dan niet aan het personeelscomité overgemaakt wordt.

Indien het personeelscomité op het ogenblik der feiten nog niet samengesteld was, kan dit alleen voor gevolg hebben dat het beroep ingesteld diende te worden tot de inwerkingtreding van het comité.

Van Boxelaer t/ Belgische Congo-Kolonie.

De Raad van State,

.....
Gezien het verzoekschrift dd. 13 September 1948;

Overwegende dat verzoeker, tijdelijk aangestelde adjunct-gewestbeheerder 3de klasse van de Kolonie, na ongeveer één en half jaar dienst in de koloniale administratie, ontslagen werd; dat hij in zijn verzoekschrift verklaart : « zich tot de Raad van State te wenden opdat deze in alle objectiviteit de zaak zou onderzoeken en recht zou geschieden »;

Overwegende dat uit het verzoekschrift en de daarbij gevoegde bescheiden, en uit de memorie van wederantwoord blijkt dat verzoeker de nietigverklaring vraagt van :

1° de ordonnantie nr 441 dd. 8 September 1947 van de vice-gouverneur-generaal handelende namens de gouverneur-generaal, waardoor verzoeker uit zijn graad en ambt ontslagen wordt;

2° de ordonnantie nr 74 dd. 21 Februari 1948 van de gouverneur-generaal, die de ordonnantie nr 441 intrekt, de ontslaging bevestigt doch het verlof ten voorlopige titel wijzigt;

3° de weigering van de gouverneur-generaal dd. 13 October 1947, het geval van verzoeker aan het personeelscomité, door het nieuw statuut ingericht, voor te leggen;

Overwegende dat deze interpretatie van het verzoek door de memorie van antwoord bevestigd wordt;

Overwegende dat, wanneer verzoeker op 13 September 1947 betekening kreeg van de ordonnantie nr 441, hij aan de gouverneur-generaal vroeg hem voor een personeelscomité te laten verschijnen;

Overwegende dat de tegenpartij op 13 October 1947 deze vraag verwerpt om reden dat hare ordonnantie nr 441 niet voor beroep vatbaar was; dat, volgens de tegenpartij, het artikel 160, 4°, van het statuut aldus dient geïnterpreteerd dat het personeelscomité slechts het geval beslecht van de stagiaires, die ten minste drie maanden vóór het verstrijken van de normale proeftijd, en bij toepassing van artikel 30 van het statuut, niet als definitief aangenomen worden; dat volgens haar het comité niet bevoegd is ten opzichte van de stagiaires, die ambtshalve ontslagen worden

in de loop van hun stage, bij toepassing van de bepalingen van artikel 31 van hetzelfde statuut; dat de ordonnanties nrs 441 en 74 op grond van artikel 31 van het statuut genomen werden;

Overwegende dat de ordonnantie nr 74, die de ordonnantie nr 441 intrekt, slechts nog in aanmerking komt;

Overwegende dat, voorafgaandelijk aan het onderzoek van de wettelijkheid van de ordonnantie nr 74, er dient nagegaan of de gouverneur-generaal bevoegd was om de beslissing dd. 13 September 1947 te treffen, waarbij hij weigerde in te gaan op de vraag van verzoeker zijn geval voor het personeelscomité te brengen;

Overwegende dat, zoals blijkt uit het verslag aan de Regent dat het statuut voorafgaat, het beroep op het personeelscomité voor de beambten van de Kolonie een waarborg is tegen een mogelijk onrechtmatig en willekeurig optreden van de overheid; dat deze waarborg haar doel niet bereiken zou indien zij afhankelijk werd gesteld van de beslissing van de overheid tegen wie de waarborg verleend werd; dat bijgevolg, bij ontstentenis van een bepaling, die haar daartoe machtigde, de tegenpartij niet bevoegd was om te beslissen of de vraag van verzoeker al dan niet aan het personeelscomité overgemaakt zou worden; dat dit te meer het geval moet zijn daar, op het ogenblik der feiten, verzoeker over geen ander middel beschikte om zijn vraag bij het personeelscomité in te dienen, dan zich tot die overheid te richten die, op grond van artikel 162 van het statuut, de personeelscomité's in werking doen treden;

Overwegende dat weliswaar, op het ogenblik der feiten, het personeelscomité nog niet samengesteld was; dat die omstandigheid slechts als gevolg kon hebben, dat het overmaken van het beroep uitgesteld diende te worden tot de inwerkingtreding van het comité;

Overwegende dat de tegenpartij, waar zij zelf beslist heeft het beroep van verzoeker aan het personeelscomité niet over te maken, haar machten heeft overschreden,

Besluit :

Artikel 1. De beslissing van de gouverneur-generaal dd. 13 October 1947 is vernietigd.

Artikel 2. De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten, valt ten laste van de tegenpartij.
.....

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 15 Januari 1951.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Belpaire.

O. M. : M. Matthys, subst. Procureur-Generaal.

Advocaten : Mrs Gits en Roelandts.

1. **Burgerlijke rechtsvordering. — Ontvankelijkheid van hoger beroep. — Het vonnis waarvan beroep is niet voorbereidend doch een eindvonnis, althans een incidenteel vonnis.**

2. **Testament. — De door de erflater op het openbaar testament geplaatste eerste letter van zijn geslachtsnaam kan niet als handtekening gelden. — Niet-uitdrukkelijke vermelding van de oorzaak der niet-ondertekening. — Nietigheid van het testament wegens niet-inachtneming van het vormvoorschrift van artikel 973 B.W.**

1. *Enkele erfgenamen bij versterf vorderen primair de nietigverklaring van een openbaar testament op grond van niet-inachtneming van bij de wet op straf van nietigheid voorgeschreven vormvoorschriften, subsidiair, voor zover de geldigheid van het testament mocht aanvaard worden, vernietiging van de uiterste wilsbeschikking op grond, dat de erflater niet in staat was zijn wil te bepalen, met aanbod om de feiten te bewijzen, waaruit zulks moest blijken.*

In eerste aanleg worden eisers toegelaten tot het leveren van het bewijs van de feiten, die aan hun subsidiaire vordering ten grondslag liggen «vooraleer ten gronde over de geldigheid van het testament naar de vorm te beslissen».

Dit vonnis is niet een voorbereidend vonnis, daar de rechter daarbij impliciet de primaire vordering heeft verworpen en noodzakelijk de geldigheid van het testament naar de vorm onderstelt.

Zelfs in de veronderstelling, dat de rechter na het bevolen getuigenbewijs nog over de vordering tot nietigverklaring wegens vormgebrek had kunnen beslissen, berokkent het vonnis, waarvan beroep, aan appellanten een nadeel, hetwelk onderscheiden is van het normale nadeel, voortvloeiende uit een verlenging van de procedure. Immers, het vonnis legt hun een procesvoering op, die volkomen nutteloos zou zijn ingeval het testament wegens vormgebrek nietig mocht worden verklaard en zou dus een incidenteel vonnis zijn.

Het ingesteld hoger beroep is derhalve ontvankelijk.

2. *De door de erflater geschreven eerste letter van zijn naam, die niet eens een paraaf is, kan niet als handtekening gelden.*

De akte vermeldt niet de oorzaak, die de erflater heeft verhinderd te tekenen. De verbetering van de akte door weglating van de woorden «door lamheid», heeft ten gevolge, dat die woorden voor niet geschreven worden gehouden.

Uit de woorden: «na nochtans dit (nl. het ondertekenen) gepoogd te hebben», onverschillig of zij worden beschouwd als deel uitmakend van de verklaring van de erflater ofwel als zijnde een door de notaris gedane vaststelling, kan niet worden afgeleid, dat alleen fysieke onmogelijkheid oorzaak is geweest van het ontbreken van een handtekening. Overigens zou zelfs een uitdrukkelijke vermelding van fysieke onmogelijkheid als oorzaak van niet-tekenen niet voldoen aan het voorschrift van artikel 973, slot, B.W., omdat bij gebreke van een voldoende bepaling van de aard van die onmogelijkheid de juistheid van des erflaters verklaring, dat hij niet in staat is te tekenen, niet zou kunnen worden nagegaan, terwijl een daaromtrent in strijd met de waarheid zijnde verklaring de nietigheid van het testament met zich kan brengen. Bedoeld testament is dus nietig.

Buyse Cyriel en Martin t/ Buyse en consoorten.

Arrest

Overwegende dat de oorspronkelijke verweerders, thans geïntimeerden, door de appellanten gedagvaard tot verdeling van de nalatenschap van Buyse Henri-Joseph, vóór de eerste rechter concludeerden tot het afwijzen van die eis op grond hiervan, dat zij blijkens een openbaar testament door de de cuius tot zijn algemene legatarissen werden aangesteld;

dat appellanten daartegen in hoofdorde deden gel-

den dat die akte nietig is wegens vormgebrek, en in ondergeschikte orde, dat de uiterste wilsbeschikkingen, die zij bevat, alleszins nietig zijn wegens de geestesonbekwaamheid van de erflater, ten minste wegens gebrek aan toestemming, daar die beschikkingen bekomen werden door suggestie en erfenisbejaging; met aanbod om de juistheid van dit ondergeschikt middel te bewijzen;

dat, na het bovenstaande te hebben uiteengezet, het beroepen vonnis op het eensluidend advies van het Openbaar Ministerie beslist, dat er tot het in ondergeschikte orde aangeboden bewijs, hetwelk uitsluitend de onbekwaamheid van de erflater betreft, zal worden overgegaan «vooraleer ten gronde over de geldigheid naar de vorm van het testament» te beslissen, zodoende naar het voorbeeld van de conclusies van geïntimeerden, de enige logische en mogelijke volgorde voor het onderzoek naar de gegrondheid van de beide door de appellante voorgestelde middelen omkerend;

Overwegende dat geïntimeerden, zich beroepend op artikel 451, alinea 1, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, staande houden dat het hoger beroep tegen dit vonnis niet ontvankelijk is om reden dat dit vonnis enkel voorbereidend is en dat anderszijds appellanten geen grief er door hebben ondergaan;

maar dat, niettegenstaande de hierboven aangehaalde termen van het bestreden vonnis, de eerste rechter, zonder in het minst de tot staving er van aangevoerde gronden te onderzoeken, impliciet doch noodzakelijk het eerste middel, afgeleid uit de nietigheid van het testament wegens vormgebrek, heeft verworpen door het bewijs toe te laten van feiten, waarop het volkomen onafhankelijk en ondergeschikt middel steunde, rakende de onbekwaamheid van de erflater; dat dergelijke beslissing niet voorbereidend mag worden genoemd daar zij noodzakelijk de geldigheid van het testament naar de vorm onderstelt;

dat alleszins — hetgeen reeds zou volstaan om haar het voorbereidend karakter te ontnemen en er een incidenteel vonnis van te maken, vatbaar voor hoger beroep — de beslissing van uitstel van de uitspraak omtrent de nietigheid van het testament wegens vormgebrek — zelfs in de onderstelling dat de rechter daaromtrent nog kon vonnissen na het bevolen getuigenbewijs — aan appellanten een nadeel berokkent, hetwelk onderscheiden is van het normaal nadeel, voortvloeiende uit een verlenging van de procedure en dat hierin bestaat, dat het hun een rechtspleging oplegt welke desvoorkomend, in geval het testament nietig wordt verklaard naar de vorm, volkomen nutteloos zal zijn;

Overwegende dat de betwiste akte eindigt met de volgende zinsnede, textueel overgenomen uit de door geïntimeerden overgelegde fotocopie: «En na gedane lezing van al wat voorenstaat, (heeft de lees) hebben de getuigen met ons notaris getekend de testament maker verklarende niet meer te kunnen tekenen (door lamheid na lees) na nochtans dit gepoogd te hebben»;

Overwegende dat die akte niet beantwoordt aan de vereisten van artikel 973 van het Burgerlijk Wetboek;

dat zij immers niet werd getekend door de erflater, zijnde de uitslag van de door hem gedane poging niet eens een paraaf, doch enkel de eerste letter van zijn familienaam, teken dat, zoals blijkt uit de hierboven aangehaalde bewoordingen, noch door de erflater zelf, noch door de notaris als een handtekening werd aangezien;

dat, bovendien, die akte geen melding maakt van de oorzaak, die de erflater heeft verhinderd te tekenen;

Overwegende, inderdaad, dat vooraf dient te worden aangestipt dat de verbetering van de akte, door weg-

lating van de woorden « door lamheid », haar volledige uitwerking moet hebben en dienvolgens die woorden voor niet-geschreven moeten worden gehouden;

dat bovendien, zo de erflater ongetwijfeld vroeger heeft kunnen tekenen, vermits hij verklaart thans « niet meer te kunnen tekenen », die verklaring op zich zelf genomen geenszins doet blijken van de oorzaak, die hem heeft verhinderd die akte te tekenen en die kan worden toegeschreven niet enkel aan een werkelijke fysieke onmogelijkheid, zoals door geïntimeerden wordt beweerd, doch eveneens hetzij aan een psychische onbekwaamheid, hetzij aan de wil van de erflater om, alhoewel nog in staat zijnde te tekenen, doch onder voorwendsel het niet meer te kunnen, zijn handtekening te weigeren en zich aldus te onttrekken aan een onbezonnen belofte of aan enige dwang of bedrog, waarvan hij het voorwerp mocht zijn geweest;

dat van de woorden « na nochtans dit gepoogd te hebben », onverschillig of zij worden aangezien als deel uitmakend van de verklaring van de erflater ofwel als zijnde een vaststelling, gedaan door de notaris, in verband gesteld met de poging zelf gedaan door de erflater en met zijn verklaring « niet meer te kunnen tekenen », om dezelfde redenen als hierboven, niet kan worden afgeleid, dat alleen fysieke onmogelijkheid de oorzaak is geweest, bij uitsluiting van elke andere, van de ontstentenis van handtekening;

dat het alleszins ontoereikend zou zijn zelfs uitdrukkelijk als oorzaak te vermelden een fysieke onmogelijkheid, daar aldus, bij gebrek aan voldoende bepaling nopens de aard van die onmogelijkheid, de juistheid van de verklaring van de erflater, dat hij niet in staat is te tekenen, desgevallend niet zou kunnen worden nagegaan en een dienaangaande gedane leugenachtige verklaring de nietigheid van het testament met zich kan brengen;

Overwegende dat geïntimeerden anderszins de grondheid niet betwisten van de eis tot vereffening en verdeling van de nalatenschap van Buyse voornoemd;

dat niemand kan gedwongen worden in onverdeeldheid te blijven;

Om die redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935; Gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van de substituut procureur-generaal Matthys, Alle andere conclusies als ongegrond van de hand wijzend,

Ontvangt het hoger beroep en verklaart het grond; doet het beroepen vonnis te niet in al zijn beslissingen, en, opnieuw wijzend, verklaart nietig wegens vormgebrek het testament van Buyse Henri-Joseph, op 22 September 1949 verleden ten overstaan van notaris X... is I...; zegt dienvolgens dat ter bevestiging van de meest gerede partij en in het bijzijn van de andere deelgenoten of deze behoorlijk opgeroepen, zal worden overgegaan tot de verrichtingen van vereffening en verdeling van de nalatenschap van voornoemde Buyse, overleden te I..., op 5 December 1949;

En, aangezien voor het meergevorderde de wet rechtsmacht opdraagt aan de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, verwijst bij toepassing van artikel 472 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de zaak naar die Rechtbank, anders samengesteld, ten einde uitspraak te doen over de eis tot openbare veiling van het tot die nalatenschap behorende onroerend goed, en over de geschillen, die in de loop van de

voormelde verrichtingen mocht oprijzen, alsmede ten einde een notaris aan te stellen om tot dezelve over te gaan, een notaris-sequester om de verstekdoende of wederspannige deelgenoten te vertegenwoordigen, alsook, indien daartoe gronden zijn, een rechter-commissaris;

Veroordeelt geïntimeerden tot de kosten van de beide aanleggen, uitgezonderd nochtans die van het exploit van rechtsingang, van het ter rolle brengen en van de aanstelling van pleitbezorger vóór de eerste rechter, welke ten laste zijn van de boedel.

Advies van het O. M.

I. Feiten :

Op 5 December 1949 overleed te I... Buyse Joseph-Henri, als enige wettige erfgenamen nalatende zijn broeders Cyriel en Martin (appellanten) en zijn twee gehuwde zusters Marie en Irma (1ste en 3de geïntimeerde).

Bij exploit dd. 28 December 1949 lieten Cyriel en Martin Buyse hun twee zusters, Marie en Irma, vóór de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk dagvaarden tot verdeling en vereffening van de nalatenschap van hun gemeenschappelijke ouder.

Tegen deze eis werd door de verweerders (geïntimeerden) een openbaar testament voorgebracht, verleden door notaris X..., te I..., op 22 September 1949, waarbij de de cujus zijn zusters Marie en Irma Buyse als zijn algemene legatarissen aanstelde met uitsluiting van alle anderen.

Bedoeld openbaar testament eindigt met de volgende alinea : « En na gedane lezing van al wat voren » staat, hebben de getuigen met ons notaris getekend » de testament maker verklarende *niet meer* te kunnen » tekenen *na nochtans dit gepoogd te hebben* »; volgt buiten de handtekening van de notaris en van de twee getuigen, een teken dat de materiële neerslag blijkt te zijn van de poging, aangewend door de erflater en die bij de laatste zinsnede van het testament bedoeld wordt.

Gelet op *die afwezigheid van handtekening van de erflater* alsook van *uitdrukkelijke vermelding van de oorzaak*, die hem verhinderde te tekenen, hebben de appellanten (oorspronkelijke aanleggers) in *hoofddorde* op grond van de artikelen 973 en 1001 van het B. W. tot de nietigheid naar de vorm van bedoeld openbaar testament besloten.

In *ondergeschikte vorm*, en voor het geval de *rechtsgeldigheid van het instrumentum* toch zou *aanvaard worden*, vroegen de appellanten tot het bewijs van bepaalde feiten toegelaten te worden, waaruit zou blijken dat de erflater op de datum, waarop het testament verleden werd, wegens de toestand van zijn geestesvermogens niet meer in staat was om bij uiterste wil te beschikken.

Bij vonnis dd. 22 Mei 1950, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, zonder zich over de opgeworpen nietigheid van het testament naar de vorm uit te spreken, de aanleggers tot dat door hen in ondergeschikte orde aangevraagde bewijs gemachtigd. Tegen dit vonnis hebben aanleggers tijdig en regelmatig beroep ingesteld.

II. Wat betreft de ontvankelijkheid van het beroep.

Geïntimeerden beweren dat de bestreden beslissing slechts als een *voorbereidend vonnis* dient te worden beschouwd, waartegen overeenkomstig *artikel 451, alinea 1*, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het beroep slechts ontvankelijk kan zijn na

en gelijktijdig met het beroep tegen het uitspraak te spreken eindvonnis.

Wij kunnen deze zienswijze niet delen. Immers, al verklaart de eerste rechter bij de *beveegredenen* van zijn beslissing nog geen uitspraak te willen doen ten gronde nopens de geldigheid naar de vorm van het betwiste testament, beslist hij nochtans, vooraleer recht te doen, dat bewijsopdrachten zullen vervuld worden; *dewelke echter geen betrekking hebben op de geldigheid van het instrumentum*, doch alleen de geestestoestand van de erflater betreffen vóór, tijdens en na het opstellen van het testament, alsook beveerde verdachte gedragingen van de geïntimeerden ten opzichte van de de cufus.

Aldus laat de eerste rechter reeds enigszins zijn mening nopens de grond zelf van het geding doorschijnen, want: ofwel is het betwiste testament naar de vorm nietig en dan is het bevolen getuigenverhoor in verband daarmede noch dienend, noch afdoende, en kon de eerste rechter, zonder deze onderzoeksmaatregel te gelasten, dadelijk beslissen; ofwel beschouwt de eerste rechter dit testament als geldig onder oogpunt van «instrumentum» en dan loopt de door hem bevolen onderzoeksmaatregel wegens zijn voorwerp en zijn doel dit standpunt reeds blijkbaar vooruit.

Hieruit volgt dat ons inziens het bestreden vonnis niet als een voorbereidend doch wel als een *tussen-vonnis* dient te worden beschouwd, in de zin waarin de rechtsleer en de rechtspraak de bepaling van artikel 452a, 2e lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering uitleggen en toepassen. (zie: *Rep. Prat. Dr. Belge, Ve Appel en matière civile et commerciale*, n°s 84 tot 87; *Morel: Traité élémentaire de Procédure civile*, 1949, blz. 432, n° 550; *Braas: Précis de Proc. civ.*, uitg. 1944, B. II, n° 1150, blz. 599 en 600; *Verbreking*, 19 November 1857, Pas. 1857, I, 453.)

Zo het Hof deze zienswijze aanneemt, is het beroep tegen het vonnis dd. 22 Mei 1950 derhalve ontvankelijk op grond van artikel 451, 2e lid van voormeld Wetboek, daar anderzijds in onderhavig geval dit vonnis de appellanten ongetwijfeld griefft.

III. Ten gronde.

Het betwiste testament dient, naar ons oordeel, te worden beschouwd als zijnde niet ondertekend door de erflater; het teken dat onderaan deze akte voorkomt en dat min of meer op de letter B gelijkt — eerste letter van de familienaam van de «de cufus» — kan moeilijk met een herkenbare handtekening gelijkgesteld worden, temeer dat noch de «de cufus», noch de notaris, noch de getuigen het teken onderaan het testament als een handtekening beschouwd en erkend hebben, en verder de akte de verklaring van de erflater nopens de *oorzaak*, die hem verhinderde te ondertekenen, niet vaststelt. (zie: *De Page, B. VIII²*, uitg. 1947, blz. 1021, n° 903; *Civ. Seine, 18 Februari 1930*, Rev. prat. not. 1931, blz. 119.) De instrumenterende notaris heeft zich vergenoegd met de verklaring van de erflater in de akte te boeken: «de testamentmaker verklaarende *niet meer te kunnen tekenen*», zonder verdere aanduiding van de *oorzaak* daarvan, hem door de erflater gebeurlijk opgegeven.

Met de woorden «*door lamheid*», welke tussen haakjes werden geplaatst, mag inderdaad geen rekening gehouden worden, daar deze haakjes «in casu» gelijkstaan met schrapping en de vermelding aldus dient te worden beschouwd als niet en nooit geschreven.

In een in het Vlaams opgemaakt openbaar testament zijn de woorden «*niet kunnen tekenen of onder-*

tekenen» *dubbelzinnig*, want zij kunnen verstaan worden zowel in de zin van «*ne pouvoir signer*» als in die van «*ne pas savoir signer*».

Het woord «*kunnen*» veroorlooft op zich zelf geen enkele afleiding wat betreft de zin die hem in de testamentaire akte dient te worden gegeven. (Zie: Schicks en Vanisterbeek: «*Traité Formulaire de la Pratique Notariale*», uitg. 1927, B. IV, blz. 620, n° 907; Brussel, 27 Maart 1914, Pas. 1914, II, 296.) Wordt door dit woord aangeduid dat de erflater het testament niet kan ondertekenen wegens ongeleerdheid, dan duidt de erflater te gelijktijd de *hinderpaal* en de *oorzaak* er van aan, waaruit volgt dat de akte geldig is naar de vorm.)Zie: *Kluyskens: De Schenkingen en Testamenten*, B. III, uitg. 1930, blz. 268; *Galopin: Don et Test.*, n° 220; *Thiry: Deel 2*, n° 403; *Laurent: Deel XIII*, n° 365.)

In onderhavig geval lijkt het echter niet twijfelachtig, dat de gebezigde uitdrukking «*niet meer te kunnen tekenen*» geenszins op ongeleerdheid van de erflater wijst, maar wel op het feit dat erflater *niet in staat* was te ondertekenen.

In dat geval en zelfs in geval van twijfel nopens de vraag, of de erflater ja dan neen uit ongeleerdheid niet heeft ondertekend, moet het testament noodzakelijk de *oorzaak* vermelden om dewelke de erflater, die vroeger tekenen kon, bij het verlijden van het testament verhinderd, met andere woorden niet in staat was het te doen.

Derhalve moest de notaris in de onderhavige akte niet enkel vermelden dat de erflater hem verklaard heeft *niet in staat* te zijn de akte te ondertekenen, maar ook en vooral dat de erflater hem verklaard heeft dat deze *hinderpaal uit deze of gene oorzaak* voortkwam, of minstens moest de notaris deze *oorzaak* zelf vermelden. (Zie: *Kluyskens: Op. cit.*, blz. 269.) Van dat vereiste mag geenszins afgeweken worden, wanneer, zoals in dit geval, de erflater gepoogd heeft de akte te ondertekenen, zonder echter daarin te slagen. Want, zo de *oorzaak* van deze mislukking door de notaris niet aangestipt wordt, kan zij even goed te wijten zijn aan geesteszwakte als aan fysische onbekwaamheid; ook in dit geval wordt de vermelding vereist van de door de erflater gedane verklaring niet meer te kunnen tekenen wegens *die bepaalde oorzaak*. (Zie: *Schicks en Vanisterbeek: Op. cit.*, blz. 620 en 621; *Pand. B., Ve Testament Authentique, par acte public*, n° 546.) In het oogvallend is het trouwens, dat in het onderhavig geval de notaris zijn aanvankelijke vermelding van de *oorzaak* «*door lamheid*» vernietigd heeft; deed hij zulks omdat de *lamheid* werkelijk niet de *oorzaak* was, die de erflater verhinderde te tekenen, of ten minste omdat hij omtrent die *oorzaak* heeft getwijfeld?

Wat er ook van zij, de uitdrukking «*niet meer kunnen tekenen, na nochtans dit gepoogd te hebben*», laat in zake niet toe de *oorzaak* te ontdekken van de onmogelijkheid het testament te ondertekenen, zodat krachtens de artikelen 973 en 1001 B. W. het openbaar testament nietig is. (Zie: *Brussel, 12 Juli 1948*, Rev. prat. not. 1949, 235; *Pas. 1948, II, 107*; *J. T. 1948*, blz. 558 + noot.)

Moest het Hof nu oordelen dat het teken dat onderaan het testament voorkomt, toch als de handtekening van de erflater dient te worden beschouwd, dan nog zou dit alsdan genaamtekende testament toch nietig zijn, omdat de notaris in de akte geen melding heeft gemaakt van de handtekening van de erflater, zoals op straf van nietigheid voorgeschreven wordt bij de artikelen 14 en 68 der wet dd. 25 Ventôse jaar XI.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 4 Januari 1951.

Voorzitter : M. Haus.

Raadsheren : M.M. Bossaert en de Walque.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs Castille en Tremery (Menen).

Douanen en accijnzen. — Huiszoeking. — Geen maritale machtiging. — Nietigheid.*Huiszoeking door beambten der douanen en accijnzen, niet voorzien van de vereiste machtiging van de vrederechter.**Wanneer de man zelf thuis is, kan zijn vrouw niet geacht worden van hem een stilzwijgende machtiging te hebben gekregen om de huiszoeking toe te laten.**De passieve houding van de man mag evenmin als een toestemming in de huiszoeking worden uitgelegd.**Volstreekte nietigheid van de huiszoeking en van de daarop gevolgde akte van bekeuring.*

O. M. en Minister van Financiën t/ Verbrugghe André.

Verdacht van : te Wevelgem op 12 Februari 1949 :

A. Slijter zijnde van ter plaatse te verbruiken dranken, geestrijke dranken bezeten te hebben in een plaats toegankelijk voor het publiek of in andere afhankelijkheden van zijn woning.

B. Geestrijke dranken, niet gedekt door geldige tol- of accijnsbescheiden in de voorbehouden toelating bezeten te hebben, deze geestrijke dranken zijnde : 15 liter Amer Picon, 6 liter 75 centiliter Cognac Biscuit en 3 liter Cognac Martel, dit alles ter waarde van 2.240 frank en onderworpen aan een inkom-, accijns- en verbruikrecht van 3.402 frank;

Daaraan schuldig verklaard, werd beklaagde op tegenspraak en op verzet, uit hoofde van het feit A. tot het betalen aan het vervolgend bestuur ener geldboete van 50 frank, vermeerderd met 90 decimen, zijnde 500 frank of een vervangende gevangenisstraf van 8 dagen, uit hoofde van het feit B, tot een gevangenisstraf van 4 maanden en tot het betalen aan het vervolgend bestuur ener geldboete van 430.400,— fr., of een vervangende gevangenisstraf van 2 maanden en tot de proceskosten.

De aangehaalde geestrijke dranken werden ten behoeve van wie het behoort en ten einde als naar rechte, verbeurd verklaard;

Overwegende dat beklaagde tijdig en op geldige wijze in hoger beroep is gekomen;

Overwegende dat, naar luid van de bekeuringsakte, de beambten der douanen en accijnzen op vermoedens nopens de handelingen van Verbrugghe André, herbergier te Wevelgem, de 12 Februari 1949 te 8 uur, in de woning van voornoemde overgegaan zijn tot een huiszoeking in alle plaatsen van het huis en aanhorigheden;

Overwegende dat de bekeurders daartoe niet voorzien waren van de vereiste machtiging, verleend door de heer Vrederechter, dat, weliswaar dergelijke machtiging niet vereist is, wanneer toelating tot huiszoeking door de bewoner zelf wordt verleend;

Overwegende dat de verbalisanten, in hun proces-verbaal en in hun relaas, over de verklaring van Delrue Celina, vrouw van beklaagde, vermelden dat deze vrouw uitdrukkelijk toelating tot huiszoeking heeft gegeven;

Overwegende dat, indien algemeen aangenomen wordt dat bij afwezigheid van de echtgenoot de vrouw krachtens een taciet mandaat dergelijke toelating geldig kan geven, er nochtans geen spraak kan zijn van een maritale opdracht, wanneer de betrokken echtgenoot zich thuis bevindt en er verhoord wordt door de bekeurders;

Overwegende dat uit de vermeldingen van het proces-verbaal helemaal niet gebleken is, dat Verbrugghe aanvankelijk niet thuis was en slechts zou toegekomen zijn gedurende het onderzoek; dat, zo zulks het geval zou geweest zijn, de bekeurders dit hadden dienen te vermelden in hun proces-verbaal;

Overwegende dat, gezien het vroege uur waarop de huiszoeking geschied is, de voorstelling der feiten, zoals ze door beklaagde wordt gegeven, zeer waarschijnlijk lijkt, te weten dat de echtgenoten zich in de keuken bevonden, dat de voordeur nog gesloten was, dat de echtgenote van beklaagde op het geklop der bekeurders de deur is gaan openen en enkele ogenblikken samen met de accijnsbedienden in de herbergzaal is gebleven, dat de beklaagde korts nadien binnengekomen is en aanwezig is geweest bij de huiszoeking;

Overwegende dat uit het proces-verbaal blijkt dat de houding van Verbrugghe absoluut passief is geweest, dergelijke houding niet het minst kan worden geïnterpreteerd als een toestemming in de huiszoeking;

Overwegende derhalve dat bewuste huiszoeking op onwettige wijze geschied is; dat de vaststellingen die er uit gevolgd zijn en de bekeuringsakte radicaal nietig zijn en geen uitwissel zullen hebben tegenover de beklaagde;

Om deze redenen :

Gelet op art. 24 der wet van 18 Juni 1935, artikelen 191 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, art. 44 van het Wetboek van strafrecht, alle door de heer Voorzitter op deze terechtzitting aangeduid;

Het Hof,

Recht doende op tegenspraak,

Ontvangt het hoger beroep van beklaagde en recht doende,

Bevestigt het bestreden vonnis, ontslaat beklaagde van de vervolging zonder kosten;

Zegt dat de ter zake aangeslagen alcoholische dranken aan beklaagde zullen terug overhandigd worden.

Kosten van beide instantiën ten laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 14 Juli 1950.

Voorzitter : M. de Necker.

Rechters : M.M. Kerkhove en Dhanens.

Advocaten : Mrs Gits en d'Hooghe.

1. Burgerlijke rechtsvordering. — Onderscheid tussen niet-ontvankelijkheid en onbevoegdheid.
2. Gehuwde vrouw. — Toepasselijkheid van art. 222 B.W. — Betekenis van « in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven » en van « afwezigheid » in dit artikel.
3. Bewijs. — Betekenis van « derden » in art. 1328 B.W. — Wie is krachtens dit artikel « derde »?
4. Stilzwijgende bekrachtiging. — Toepasselijkheid van de rechtspreuk « qui ne dit mot consent ».
5. Verrijking zonder oorzaak. — Verelste daartoe.

1. Niet-ontvankelijkheid betekent, dat aan een partij het recht ontzegd wordt om een vordering bij de rechtbank aanhangig te maken; aan deze partij wordt derhalve de toegang tot de rechtbank geweigerd.

In geval van onbevoegdheid weigert de rechter kennis te nemen van de ingestelde vordering, omdat deze niet onder de hem toegekende rechtsmacht ressorteert.

2. Krachtens art. 217 B.W. kan de vrouw, zonder de toestemming van de man geen verbintenissen aangaan, behoudens de bij de wet voorziene uitzonderingen.

Naar hedendaagse opvatting is de ondergeschiktheid van de gehuwde vrouw — waarvan de onbekwaamheid een aspect is — niet gesteund op haar minderwaardigheid of zwakheid maar op de idee, dat het huwelijk of het gezin een gemeenschap is, waarvan de eenheid en de leiding moet verzekerd worden. De wet van 20 Juli 1932 heeft logischerwijze de volledige rechtsbekwaamheid van de gehuwde vrouw in talrijke gevallen aanvaard, telkens wanneer het belang der huwelijksgemeenschap haar ondergeschiktheid niet vereiste. In de bij art. 222 B.W. voorziene omstandigheden wordt zij opnieuw volledig rechtsbekwaam en kan in eigen naam en niet als aangestelde of als lasthebster van haar echtgenoot in rechten verschijnen of verbintenissen aangaan.

Met het in art. 222 B.W. bepaalde « in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven » is bedoeld het geval, dat de man in de volstreckte onmogelijkheid is om zijn recht van leiding van de huwelijksgemeenschap uit te oefenen.

De afwezigheid van de man — op te vatten als niet-aanwezigheid (non-présence) en niet in de zin van art. 115 B.W. — heeft de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw op wanneer het onmogelijk is voor haar om met haar echtgenoot in betrekking te komen om machtiging te vragen en voor de echtgenoot om machtiging te verlenen.

3. De term « derden » heeft in het B.W. geen vaste en eenvormige betekenis.

Art. 1328 B.W. heeft ten doel de rechten van derden ten aanzien van het anti-dateren te beschermen. In de zin van dit artikel moeten als derden worden beschouwd de personen, die bij de akte geen partij waren maar tegenover de bij de akte aanwezige partijen een wettelijk of contractueel recht bezitten, dat, mocht de datum van de akte ten hunnen opzichte vaststaan, in gevaar zou worden gebracht.

Aldus is de echtgenoot een « derde » in de zin van art. 1328 B.W., wanneer hij de datum betwist van een onderhandse overeenkomst, die tussen zijn vrouw en een mede-contractant werd aangegaan op het ogenblik, dat hij in de onmogelijkheid was om zijn wil te kennen te geven.

4. Stilzwijgende bekrachtiging mag alleen worden afgeleid uit feiten welke goedkeuring impliceren en op geen andere wijze kunnen worden uitgelegd. Dit klemt te meer, wanneer de beweerde bekrachtiging de afstand van een krachtens de wet gevestigd recht zou medebrengen.

De in de spreuk « qui ne dit mot consent » vervatte regel is slechts van toepassing, wanneer de wet of de gewoonte de geadresseerde verplichten om op een ontvangen mededeling te antwoorden. In principe mag het gemis aan antwoord niet als een toestemming worden beschouwd.

5. Er is verrijking zonder oorzaak, wanneer een patrimonium aangroeit door de verarming van een ander, zonder dat een juridisch feit, welke deze aangroei wettigt, hieraan ten grondslag ligt.

Staes t/ Coemelck en Leenknecht.

Overwegende dat de eis strekt tot het horen zeggen voor recht dat sommige huurovereenkomsten betreffende het onroerend goed, gelegen te Izegem, Menensteenweg, 82, en de machines welke er zich bevinden, nietig zijn, en tot hun nietigverklaring, met voorbehoud van alle schadevergoeding, desgevallend door eiser aan te vragen voor de schade hem door deze overeenkomsten berokkend;

Overwegende dat verweerder Leenknecht pleitbezorger heeft gesteld; dat verweerder Coemelck geen pleitbezorger stelde;

Dat zij echter door akte van deurwaarder Messely te Izegem de 6 Mei 1950 herdaagd werd, en deze herdagging ook werd betekend aan verweerder Leenknecht, zodat het tussen te komen vonnis, krachtens art. 153 Wb. B. R., tegensprekelijk tegenover alle partijen zal worden geacht;

I. — In feite :

Overwegende dat eiser Staes de echtgenoot is van verweerder Coemelck;

Dat op 1 September 1944, eiser weggevlucht is naar Duitsland, daar hij zich gecompromitteerd achtte;

Overwegende dat hij op 22 April 1945 zich aangaf bij de Rijkswacht te Izegem;

Dat hij dan werd aangehouden en op 23 April 1945 naar het interneringsoord te Kortrijk werd gevoerd;

Overwegende dat door huurovereenkomst, gedagtekend van 9 Februari 1945, geboekt te Izegem op 1 Mei 1945, verweerder Coemelck, echtgenote van eiser, de eigendom te Izegem, 82, Menensteenweg, dienende tot schoenfabriek, in pacht gaf aan verweerder Leenknecht, schoenfabrikant, voor een duur van negen jaren, met recht er een einde aan te stellen na drie en zes jaren, mits de jaarlijkse huurprijs van 14.400,— fr., en met last aan de eigendom de nodige herstellingen te doen uitvoeren en te bekostigen bij wijze van voorschot op de huurgelden;

Dat door overeenkomst, gedagtekend van 9 Februari 1945, doch niet geboekt, het materiaal in huur gegeven werd voor de prijs van 3.600,— fr. per jaar;

Overwegende dat de in huur gegeven goederen deel uitmaken van de huwelijksgemeenschap Staes-Coemelck;

II. — In rechte :

a) Betreffende de hoofdvordering :

Overwegende dat eiser de nietigheid dezer beide huurovereenkomsten; gesloten door zijn echtgenote, inroep, wegens gemis aan echtelijke machtiging;

Overwegende dat verweerder Leenknecht tegen de vordering volgende middelen tegenwerpt :

A. De onbevoegdheid van de Rechtbank;

B. Ten gronde : a) dat op grond van art. 222 B. Wb. verweerder Coemelck zonder machtiging handelen mocht;

b) dat eiser stilzwijgend de overeenkomsten bekrachtigd heeft, door zich vijf jaar lang tevreden te stellen met de toestand en eerst op 9 Maart 1949 een exploit van opzegging te doen betekenen;

1. Betreffende de onbevoegdheid :

Overwegende dat verweerder Leenknecht aanvoert dat, op grond van art. 3 par. 1 van de wet van 25 Maart 1876 (K. B. n° 63 van 15 Januari 1935); de vordering niet ontvankelijk is;

Overwegende dat verweerder hier de gronden van niet-ontvankelijkheid en de onbevoegdheid verwart;

Dat, door de niet-ontvankelijkheid, de toegang tot de Rechtbank voor het instellen van een vordering aan een partij geweigerd wordt;

Dat, door de onbevoegdheid, de Rechter weigert kennis te nemen van de eis, daar de vordering buiten het kader zijner bevoegdheid valt;

Overwegende dat, in zake, verweerder een exceptie van onbevoegdheid laat gelden;

Overwegende dat, krachtens art. 3-1° van de wet op de bevoegdheid, de Vrederechter kennis neemt, in eerste of laatste aanleg, naar gelang de waarde van de eis, van de geschillen betreffende de land- en huis-pachten, de eisen in betaling van vergoeding wegens bezetting en uitdrijving der plaatsen zonder recht bezet ...;

Overwegende dat het niet gaat «in zake» over de betrekkingen tussen huurder en verhuurder, maar wel tussen de echtgenoot en de echtgenote enerzijds, en tussen de zelfde echtgenoot en de derde bezetter van een goed der huwgemeenschap;

Dat eiser, met verweerder Leenknecht te dagvaarden, niet gehandeld heeft in zijn hoedanigheid van eigenaar van het door tweede verweerder betrokken goed, maar wel in zijn hoedanigheid van echtgenoot en hoofd van de huwelijksgemeenschap;

Dat eiser, met verweerder Leenknecht te dagvaarden, niet gehandeld heeft in zijn hoedanigheid van eigenaar van het door tweede verweerder betrokken goed, maar wel in zijn hoedanigheid van echtgenoot en hoofd van de huwelijksgemeenschap;

Overwegende dat in ieder geval de burgerlijke rechtbank bevoegd is om kennis te nemen van de vordering van eiser tegen zijn echtgenote, in nietigverklaring van de door haar, zonder machtiging, gesloten overeenkomsten;

Dat, immers, de vordering een gemengd karakter zou hebben, waardoor zij in haar geheel in de bevoegdheid valt van de burgerlijke rechtbank (Verbr. 13 April 1893; Pas. 1893, I, bl. 234; R. P. D. B., t. II, v° Compétence, bl. 350, n° 31 en volg.);

2) Ten gronde :

a) Betreffende de toepasselijkheid van art. 222 B. Wb. :

Overwegende dat tweede verweerder beweert dat eerste verweerder zonder maritale machtiging handelen mocht op het ogenblik van het afsluiten van de overeenkomsten, en dit bij toepassing van art. 222 B. Wb., daar eiser op dat ogenblik in de totale onmogelijkheid verkeerde zijn wil te kennen te geven;

Overwegende dat, krachtens art. 217 B. Wb., de vrouw, zonder de toestemming van de man geen verbintenissen kan aangaan, behoudens de bij de wet voorziene uitzonderingen;

Overwegende dat, krachtens art. 222 B. Wb., deze machtiging van de man niet nodig is en de vrouw aan de Rechter geen machtiging moet vragen om in rechte te verschijnen, om verbintenissen aan te gaan : 1°) ... indien de man in de onmogelijkheid is zijn wil te kennen te geven;

Overwegende dat de ondergeschiktheid van de vrouw, waarvan de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw één der verschijnselen is, geenszins gegrond wordt op de minderwaardigheden en zwakte van de vrouw, maar wel op het begrip dat de echtvereniging, de familie of het gezin, een maatschappij of gemeenschap vormt, waarvan de eenheid moet worden gevrijwaard en de leiding verzekerd (De Page, Dr. Civ., t. I, bl. 639-642; Kluyskens, Burg. Recht, deel VII, Personen- en Familierecht, bl. 345; Planiol, Dr. Civ., t. I,

bl. 526; Novelles, Dr. Civ., t. I, bl. 498-499-537; Josserand, Dr. Civ., t. I, bl. 482; Baudry-Lacantinerie, Dr. Civ., t. I, bl. 277; Charmont, Les transformations du Dr. Civ., bl. 82);

Dat dientengevolge de autonomie en het zelfstandig optreden der vrouw door de wet van 20 Juli 1932 zeer werden uitgebreid, zodat de vrouw haar bekwaamheid herneemt, wanneer de Wetgever oordeelt dat het belang der echtvereniging haar ondergeschiktheid niet vereist;

Overwegende dat hieruit blijkt dat de vrouw, welke zelfstandig en in afwezigheid van maritale machtiging handelt in de gevallen voorzien door art. 222 B. Wb., hare volledige bekwaamheid herneemt en in eigen naam handelt en niet optreedt als aangestelde of stilziggende mandataris van haar echtgenoot (De Page, Dr. Civ., t. I, bl. 657);

Dat deze rechtsbegrippen niet uit het oog mogen verloren worden wanneer men de draagwijdte der daden, zonder echtelijke machtiging gesteld door de vrouw, onderzoeken moet;

Dat door de woorden «in de onmogelijkheid zijn wil te kennen te geven» in art. 222 B. Wb. moet worden verstaan de volstreckte onmogelijkheid van de man zijn recht van leiding der echtvereniging uit te oefenen;

Overwegende dat de afwezigheid van de man, in de zin van gemis aan aanwezigheid (non présence) en niet in de juridische zin van art. 115 B. Wb., door zichzelf de echtgenote bekwaam maakt, maar alleenlijk dan wanneer het onmogelijk geworden is voor de echtgenote in betrekking te komen met haar echtgenoot om machtiging te vragen en voor de echtgenoot om machtiging te verlenen (De Page, Dr. Civ., t. I, bl. 658; Novelles, Dr. Civ., t. I, bl. 529);

Overwegende dat blijkt uit het proces-verbaal der rijkswacht dat eiser Staes op 21 April 1945 te Izegem is teruggekeerd en zich aangemeld heeft bij de rijkswacht op 22 April;

Dat, ten gevolge de verbittering van de bevolking, ontstaan door de terugkeer van enkele politieke gevangenen, een zekere opschudding in de stad heerste en Staes in het politiebureau enkele oorvegen gekregen heeft;

Overwegende dat, in zulke voorwaarden, het wel zeer onwaarschijnlijk is dat verweerder Coemelck, echtgenote van eiser, welke te Izegem in de Menensteenweg gebleven was, op 1 Mei 1945 — zijnde 10 dagen na zijn terugkomst — onwetend was dat haar echtgenoot te Izegem teruggekeerd was;

Dat het haar niet onmogelijk was te weten dat eiser Staes, zoals, ten andere, de meeste gearresteerden in het arrondissement, in het interneringskamp te Kortrijk op 23 April 1945 werd overgebracht;

Overwegende dat verweerder Coemelck dus niet in de onmogelijkheid was met haar echtgenoot in verbinding te komen, noch deze laatste om zijn wil kenbaar te maken;

Dat zij, dientengevolge, geen aanspraak kan maken op de bepaling van art. 222 B. W.;

Overwegende dat verweerder Leenknecht hierop doet opmerken dat, hoewel geboekt op 1 Mei 1945, de huurovereenkomsten gedagtekend zijn van 9 Februari 1945, datum aan eiser tegenstelbaar, daar hij niet als «derde» hoeft beschouwd te worden;

Overwegende dat, luidens art. 1328 B. Wb.: «de onderhandse akten, ten opzichte van derden, slechts een datum hebben, ofwel van de dag waarop zij geregistreerd werden, ... »;

Overwegende dat de uitdrukking «derden» in het Burgerlijk Wetboek geen vaste en gelijkvormige zin

heeft (Baudry Lacantinerie, Obligations, t. IV, n° 2347; Kluyskens, Burg. Recht, deel I, Verbintenissen, bl. 254; De Page, Dr. Civ., t. III, bl. 738; Colin et Capitant, Dr. Civ., t. II, bl. 424; Planiol, Dr. Civ., t. II, bl. 31);

Overwegende dat de «ratio legis» van art. 1328 B. Wb. het vrijwaren is van de rechten van derden tegen vervroegde dagtekening (De Page, Dr. Civ., t. III, bl. 738; Josserand, Dr. Civ., t. II, bl. III; Colin et Capitant, Dr. Civ., t. II, bl. 424; Planiol, Dr. Civ. t. II, bl. 31);

Overwegende derhalve dat, in het raam van artikel 1328 B. Wb., diegenen als derden moeten worden aangezien, welke niet in een akte opgetreden zijn en tegenover partijen in deze akte een, krachtens de wet of de overeenkomst verworven recht laten gelden, dat in gevaar zou gebracht worden indien de dagtekening van de akte tegenover hen vaststond (Colin et Capitant, Dr. Civ., t. II, bl. 425; Kluyskens, Brug. Recht, d. I, Verbintenissen, bl. 254; De Page, Dr. Civ., t. III, bl. 741; Beltjens, Encyclop., Dr. Civ., t. III, art. 1328, n° 32 en 33bis; Braas, Théorie légale des actes sous seing privé, bl. 150; Verbr. 23 Mei 1892; Pas. 1892, I, bl. 271; Verbr. 22 Maart 1872; Pas. 1875, I, 183; Verbr. 9 April 1879; B. J. te XXXVII, bl. 558);

Overwegende dus dat de echtgenoot een derde is in de zin van art. 1328 B. Wb., wanneer hij de datum betwist van een onderhandse akte verleden tussen zijn echtgenote, toen hij, naar bewezen wordt, in de onmogelijkheid was zijn wil te laten kennen, en een mede-contractant;

Dat inderdaad, in dit geval, de echtgenote niet als zaakgelastigde handelt maar wel in eigen naam als rechtsbekwaam, en het recht van de echtgenoot, dat zijn vrouw niet zou handelen zonder machtiging, door vervroegde dagtekening der akte in gevaar zou kunnen gebracht worden;

Overwegende dat het eerste verweermiddel van verweerder Leenknecht van de hand moet gewezen worden;

b) Betreffende de bekrachtiging :

Overwegende dat verweerder Leenknecht beweert dat eiser minstens de overeenkomst, gesloten door zijn vrouw, stilzwijgend bekrachtigd heeft, eerst door gedurende vijf jaar de toestand te aanvaarden zonder enig protest of voorbehoud, ten tweede door het betekenen van een pachttopzegging tegen 1 April 1951;

Overwegende dat uit de omstandigheden moet worden afgeleid dat, ver van de overeenkomst te bevestigen, eiser door zijn houding geweigerd heeft deze goed te keuren;

Overwegende dat stilzwijgende bekrachtiging alleen mag worden afgeleid uit feiten, welke goedkeuring impliceren en niet anders kunnen worden uitgelegd;

Dat dit des te meer waar is, dat in zake, zulke bekrachtiging de afstand door eiser van een wettelijk recht betekent;

Overwegende dat verweerder Leenknecht op 19 September 1945 aan eiser schreef om zijn uitdrukkelijk akkoord te vragen, zeggende : « Ik denk André dat het met U akkoord is dat het met U gedacht is dat ik het heef », en sluitende met het vragen van een antwoord;

Overwegende dat dit gevraagd bevestigend antwoord nooit gegeven werd, zodat verweerder Leenknecht best moest weten dat eiser de getroffen overeenkomst niet wilde bevestigen;

Overwegende dat men te vergeefs de leus « qui ne dit mot consent » zou invoeren; dat, in principe, het gemis aan antwoord geen toestemming betekent, en deze regel maar toepasselijk is in die gevallen waar

de wet of het gebruik een antwoord vereisen vanwege de geadresseerde ener mededeling;

Dat dit hoegenaamd het geval niet is wat betreft de bevestiging der daden, die door de vrouw bij afwezigheid van enige toestemming van haar man zijn gesteld;

Overwegende weliswaar dat op 9 Maart 1949 eiser opzegging van de pacht gegeven heeft, maar dat blijkt uit de termen zelf dat deze opzegging enkel een bewarend karakter had, voor zoveel de huurovereenkomst geldig zijn zou;

Overwegende inderdaad dat opzegging gedaan wordt « onder uitdrukkelijk voorbehoud van alle hoegenaamde rechten, eisen en middels » van eiser;

Overwegende dat, ver van af te zien van zijn recht om de overeenkomst te laten vernietigen, aanlegger het recht om een vordering in te spannen voorbehoudt;

Dat hij dus de opzegging doet om reden dat de pacht, zolang zij niet vernietigd is, bestaat, maar onder voorbehoud zijn rechten dienaangaande te laten gelden;

Overwegende dat in zulke voorwaarden niet met zekerheid kan worden afgeleid uit eiser's daden en handelingen dat hij de betwiste daad van zijn echtgenote heeft willen bekrachtigen;

Overwegende derhalve dat de huurovereenkomsten, gesloten tussen eerste verweerder en tweede verweerder dienen nietig verklaard te worden;

B) Betreffende de tegeneis :

Overwegende dat partij Leenknecht door tegenvordering de betaling vraagt van de som van 24.438,70 fr., zijnde het verschil tussen de herstellingskosten, uitgegeven door eiser op tegenvordering, 114.438,70 fr., en de huurprijs verschuldigd tot 1 April 1950, zijnde 90.000,— fr.;

Overwegende dat verweerder op tegenvordering beweert dat er geen verrijking zonder oorzaak is, en hij dus niets verschuldigd is;

Overwegende dat blijkt uit het proces-verbaal van de rijkswacht te Izegem dat « de woning Staes op 3 September 1944 totaal werd geplunderd en fel beschadigd »;

Dat eiser in tegenvordering beweert dat hij voor de herstellingen 114.438,70 fr. heeft uitgegeven, dewelke in compensatie moeten komen met de verschuldigde pacht;

Overwegende dat er verrijking zonder oorzaak is, wanneer een patrimonium aangroeit door verarming ten nadele van een ander patrimonium, zonder dat er aan de grondslag hiervan een juridisch feit te vinden is, welk deze aangroei wettigt en rechtvaardigt (Verbreking 9 Maart 1950; J. Trib. 1950, bl. 256);

Overwegende dat, krachtens de overeenkomst gesloten tussen eiser in tegenvordering en eerste verweerder, eerstgenoemde het in huur gegeven goed moest herstellen;

Overwegende dat, in geval van nietigverklaring van deze overeenkomsten ten aanzien van verweerder op tegenvordering, dit voor deze laatste een verrijking daartelt in de mate van de aangroei van zijn patrimonium door het feit van dit herstel;

Overwegende dat deze aangroei zal gelijk zijn aan het verschil tussen de uitgaven, welke eiser in tegenvordering gedaan heeft voor dit herstel, uitgaven welke verweerder op tegenvordering had moeten doen, en de vergoeding door eiser verschuldigd wegens gebruik van het goed;

Overwegende dat, in principe, deze vergoeding gelijk staat met een normale pacht;

Overwegende dat verweerder op tegenvordering

beweert dat de bedongen pacht abnormaal laag was, maar dat hij daarvan geen het minste bewijs levert noch geen vergelijkingspunten aantipt;

Dat men niet uit het oog moet verliezen dat het goed zeer beschadigd was en eiser op tegenvordering ineens de uitgave voor herstel heeft moeten doen, en dusdoende de interessen verloren heeft op de bij voorbaat gemobiliseerde huurcelen;

Overwegende dat eiser in tegenvordering het bedrag der door hem voor herstel uitgegeven sommen niet bewijst;

Dat het proces-verbaal van deurwaarder Messely dd. 27 September 1946 alleenlijk een opsomming van facturen inhoudt, welke niet vatbaar is voor enig onderzoek of betwisting, bij gemis aan bijzonderheden en details;

Dat een deskundig onderzoek zich dus opdringt;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3de Kamer. — 19 Mei 1949.

Voorzitter : M. Reyniers.

Rechters : M.M. van Hoorebeke en Dutry.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Derycke en Leboucq.

Verzekering. — Bij de verzekeringsaanvraag door de verzekeringnemer verzwegen omstandigheid. — Vermindering van het gezichtsvermogen. — Op de verzekeraar rustende bewijslast.

De verzwijging bij de verzekeringsaanvraag door de de verzekeringnemer-autobestuurder van de omstandigheid, dat een zijner ogen het gezichtsvermogen miste, is zonder meer niet van dien aard, dat de verzekeringsovereenkomst niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou zijn gesloten, indien de verzekeraar van die omstandigheid had kennis gedragen. De verzekering is dus deswege niet nietig.

Op de verzekeraar, die de nietigheid van de verzekering beweert, rust de bewijslast, dat hij, indien hij het verzwegen feit had gekend, niet zou aanvaard hebben het risico tegen de gewone premie te verzekeren.

De verzekeraar moet bewijzen welke de graad is van de vermindering van het gezichtsvermogen, die hij in de regel van de verzekering wenste uit te sluiten of slechts tegen een hogere premie te verzekeren en bovendien dat de vermindering van het gezichtsvermogen van de verzekeringnemer in het ten processe bedoelde geval die graad bereikte.

Zulks klemmt te meer, wanneer, zoals in casu, in de aanvraagformulieren van de verzekeraar geen enkele vraag omtrent de fysieke gesteldheid van de aanvrager voorkomt.

Daels en Cuigniez t/ Yorkshire Insurance.

Overwegende dat Dokter Cuigniez, echtgenoot van eerste eiseres en vader van tweede eiser, met verweerster op 6 Augustus 1947 een verzekeringscontract heeft aangegaan betreffende een auto « Buick » volgens polis Omnium Club nr 32.458 ;

dat bedoelde auto zwaar werd beschadigd in het ongeval waarbij Dr. Cuigniez om het leven kwam ;

dat de vordering strekt tot de betaling, door verweerster aan eisers van 132.000 fr. als verlies op de waarde van de auto.

Wat betreft de verbintenis tot betaling van de vergoeding.

Overwegende dat verweerster aanvoert dat het verzekeringscontract nietig zou zijn, omdat Dr. Cuigniez die reeds in 1941 het gezichtsvermogen van één oog grotendeels verloren had, dit feit zou verzwegen hebben zowel bij de ondertekening van het voorstel van verzekering en alhoewel dit voorstel volgende verklaring bevatte : « je n'ai rien caché qui puisse induire The Yorkhire en erreur de façon à vicier son appréciation sur le risque » — als bij de ondertekening van artikel 9 van de wet van 11 Juni 1874 zelf bepaalde dat : « en cas de récitation de nature à induire la Compagnie en erreur sur l'appréciation du risque, la Compagnie a le droit d'invoquer la nullité du contrat ». (Artikel 9 algemene voorwaarden) ;

Overwegende dat verweerster staande houdt dat voormelde gebrekkelijkheid van aard was haar schatting van het risico te beïnvloeden ;

dat eisers integendeel beweren dat Dr. Cuigniez een voldoende gezichtsvermogen behouden had om een auto te sturen en hiervan als bewijs aanvoeren dat het feit dat hij, niettegenstaande zijn verminderde gezichtsscherpte, zijn auto heeft gestuurd zonder het minste ongeval mede te maken vanaf 1941 tot het ongeval, dat hem in 1948 het leven kostte ;

Overwegende dat verzekerder behoort te bewijzen dat, indien hij het verzwegen feit had gekend, hij niet zou aanvaard hebben het risico tegen het gewone tarief te verzekeren ;

Dat het, wat dit betreft, niet volstaat te beweren dat de verzekerde ten gevolge van zijn gebrekkelijkheid niet meer in een normale fysieke gesteldheid verkeerde ;

Dat verweerster inderdaad ten onrechte vooropstelt dat voor de berekening van de premie alleen in acht genomen worden de « normale » personen, die zij definitief als zijnde volwassenen, niet dronken, niet verminkten enz.

Dat het van zelf spreekt dat voormelde affirmatie slechts aannemelijk is, indien er aan de woorden « normale » personen en « niet verminkte » een louter betrekkelijke zin gehecht wordt, d.w.z. voor zoveel hierdoor niet wordt beweerd dat geen enkel van de bij het groot aantal gevallen, waarop de premie berekend wordt, betrokken autobestuurders de minste fysieke onvolmaaktheid vertoont ;

dat de premie inderdaad berekend is op het gemiddelde over een groot aantal autobestuurders waarvan een aanzienlijk deel in verschillende maat aan het één of het ander lichamelijk gebrek lijdt ;

dat verweerster behoort te bewijzen welke de graad is van de vermindering van het gezichtsvermogen, die zij zich voorstelde in de regel uit te sluiten of slechts tegen een speciaal tarief te verzekeren ;

dat verweerster bovendien zou dienen te bewijzen dat de vermindering van gezichtsscherpte van Dr Cuigniez bedoelde graad bereikte ;

dat verweerster deze beide feiten niet alleen niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen, doch dat zij zelfs de graad niet bepaalt van de gezichtsscherpte, welke zij vereist als beperking van haar programma betreffende de selectie van de risico's ;

Overwegende dat verweerster ook niet beweert dat het bij de verzekeringsmaatschappijen in het algemeen gebruikelijk zou zijn de personen, die geheel of gedeeltelijk het gezichtsvermogen van één oog verloren hebben niet te verzekeren of ze slechts tegen speciale tarieven te verzekeren ;

dat waar een hevige mededinging tussen verzekeringsmaatschappijen heerst, het niet aannemelijk is

dat verweerster een strengere politiek van selectie van de risico's zou toegepast hebben dan de door haar mededingsters gevolgd;

Overwegende dat het door Dr. Cuigniez ondertekende voorstel van verzekering niet de minste vraag bevatte nopens de fysieke gesteldheid van de onder-tekenaar, terwijl deze vraag op de formulieren van de meeste verzekeringsmaatschappijen van dezelfde branche regelmatig voorkomt;

dat zulks laat vermoeden dat verweerster minder belang hechtte aan bedoelde fysieke gesteldheid dan de meeste andere verzekeraars;

dat anderzijds de antwoorden op de vragen van het voorstel van verzekering niet van de hand van Dr. Cuigniez geschreven zijn, zodat bewust voorstel door de agent van verweerster blijkt opgemaakt te zijn geweest;

dat, indien Dr. Cuigniez aan de agent van verweerster zijn gebrekkelijkheid mondeling kenbaar heeft gemaakt, het best mogelijk is dat deze agent het nodig heeft geacht deze verklaring aan te stippen op het formulier van voorstel, daar bewust formulier geen vraag daaromtrent bevatte (Vergel. Demeur, Les polices d'assurances nrs 172 en 184);

dat uit deze laatste overwegingen nog duidelijker de verplichting van verweerster volgt om te bewijzen, dat zij bij kennis van het verzwegen feit het risico op de gewone voorwaarden niet zou verzekerd hebben (Vergl. Antwerpen, 25 Augustus 1899, Pand Pér. 1900 nr 9).

Wat betreft het bedrag van de vergoeding (zonder belang).

COMMISSIE VOOR OORLOGSSCHADE IN HOGER BEROEP TE ANTWERPEN

21 December 1950.

Voorzitter: Mr. G. van Bladel.

Oorlogsschade. — Schepen. — Gedeeltelijke integrale vergoeding. — Basis van berekening van het gedeelte onvolledige vergoeding. — Aan scheepsjongen toebehorende voorwerpen. — Persoonlijke huisraad van de schipper. — Vergoeding van registratierechten en met het zegel gelijkgestelde taxen.

De bij artikel 9, par. 1, C van de wet van 1 October 1947 op het herstel van oorlogsschade aan particuliere goederen wegens schade aan door de eigenaar bewoonde schepen toegekende vergoeding bestaat uit twee delen:

1) tot een bedrag van 80.000 fr., waarde 31 Augustus 1939, vermeerderd met 5 % per inwonende bloedverwant in de opgaande linie of kind ten laste van de eigenaar, algehele vergoeding zonder abatement (art. 8, par. 2, l. 1).

2) voor de schade boven 80.000 frank, waarde 31 Augustus 1939, onvolledige gedeeltelijke vergoeding met abatement en toepassing van de afnemende coëfficiënten der onroerende goederen. (art. 9, par. 1, A, 2°, lid 3).

Voor de berekening van het gedeelte, waarvoor het coëfficiënt 3,5 geldt (tot 200.000 fr.) komt de integraal vergoede schade van 80.000 fr. niet in aanmerking. De integrale vergoeding en de gedeeltelijke vergoeding zijn zelfstandig en van elkaar onafhankelijk.

Het schip, romp en toebehoren maakt een «uni-

versitas». *Wanneer krachtens de wet een scheepsjongen aan boord van het schip moet aanwezig zijn, maken zijn logies en de daartoe behorende voorwerpen, zoals een kolenkachel, deel uit van het schip en moeten als zodanig worden vergoed, overeenkomstig art. 9, par. 1, A, 2°.*

Persoonlijke huisraad van de schipper wordt forfaitair vergoed op basis van de meubilaire eenheden, zoals deze zijn vastgesteld bij Regentsbesluit van 27 Maart 1948.

Registratierechten zijn niet aan de coëfficiënten-regeling onderworpen; zij dienen vergoed te worden op basis van de werkelijk betaalde rechten.

Wat de met het zegel gelijkgestelde taxen betreft, moeten deze vergoed worden op voet van 1 % voor het casco en 4,5 % voor de motor, inventaris en elektrische installaties, doch alleen voor het niet volledig gedeelte der vergoeding. (art. 62).

Coclez t/ Belgische Staat (Provinciale Directie voor Wederopbouw te Antwerpen.)

Aangezien de beslissing nr. 133 B, voorzien bij art. 22 der wet van 1/10/1947, aangetekend werd verzonden op 23 September 1950, en beroep regelmatig werd ingediend op 2 November 1950;

Aangezien de termijn van twee maanden, voorzien bij art. 31, tweede lid en art. 39 der voormelde wet van 1/10/1947, werd nageleefd, het beroep derhalve onvankelijk is;

Gelet op het gemotiveerd advies dd. 8/6/1950, het proces-verbaal van verschijning dd. 9 Juni 1950 en de beslissing nr. 133 B, dd. 23 September 1950;

Gelet op de gewisselde conclusiën;

1. *Berekening der integrale en gewone gedeeltelijke vergoeding:*

Aangezien luidens art. 9 par. 1, C: schepen en boten, tweede alinea: «algehele vergoeding wordt toegekend aan de geteisterde van categorie A tot een bedrag van 80.000 fr., waarde 31 Augustus 1939, indien zijn boot hem tot woning dient en welke ook de waarde er van weze op diezelfde datum. Dit laatste bedrag moet worden verhoogd met 5 % per bloedverwant in de opgaande linie of kind ten laste en bij de geteisterde inwonend op het ogenblik van het schadegeval»;

Aangezien deze bepaling, onder bijzondere voorwaarden, een gunstmaatregel uitmaakt ten bate van de geteisterde schippers, die eigenaars zijn van een boot die hun tot woning dient;

Aangezien de vergoeding niet integraal is, vermits zij door de wet begrensd is en zij niet aan de geteisterde de nodige middelen verschaft om zijn boot te herstellen in de staat van vóór het schadegeval;

Aangezien, alhoewel de rechtsleer het niet uitdrukkelijk vaststelt, de vergoeding, door de wet toegekend aan de geteisterde schipper, uit twee delen bestaat;

1° deel: tot een bedrag van 80.000 fr. schade, waarde 31 Augustus 1939, vermeerderd met 5 % per inwonend persoon ten laste (bloedverwant in opgaande linie of kind) algehele vergoeding zonder abatement (art. 8 par. 2 laatste lid);

2° deel: voor het overige der schade, d.w.z. de totale schade, waarde 31 Augustus 1939, min de 80.000 fr., voorzien bij art. 9, par. 1, C, tweede lid, zoals hierboven vermeld, onvolledige gedeeltelijke vergoeding, met toepassing van het abatement en de afnemende coëfficiënten volgens tabel van art. 9, par. 1, A, 2°, derde lid; Met andere woorden: het gedeelte der schade boven de 80.000 fr. is onderworpen aan de algemene ver-

goedingsregelen (onvolledige tegemoetkoming) zonder nochtans rekening te houden met de 80.000 fr. voor de bepaling van de schijven, alsmede van de vergoedingscoëfficiënten, vastgesteld door de rooster van art. 9;

Aangezien dit stelsel niet alleen logisch en billijk is, maar ook met de tekst en de geest der wet overeenkomt;

a) logisch : omdat het de afscheiding eerbiedigt tussen algehele en gedeeltelijke vergoeding, elementen die gans verschillend zijn en moeten blijven;

Voor één deel : totale vergoeding;

Voor het overige : gedeeltelijke tegemoetkoming;

Dat integrale en onvolledige vergoeding absoluut onafhankelijk zijn, is ook bewezen door het feit dat het coëfficiënt voor integrale vergoeding altijd vatbaar is voor veranderingen (vermindering of vermeerdering) in functie van de prijzen op 31 Augustus 1939 en de gewone normale prijzen van het ogenblik, terwijl de coëfficiënten voor de onvolledige vergoeding, voorkomend in de rooster van art. 9, definitief, bestendig en onveranderlijk zijn;

b) billijk : omdat het voor de getroffenene het voordeel der integrale vergoeding voor een deel der schade niet onrechtstreeks vermindert, terwijl het stelsel van beroepene ten gevolge heeft de gedeeltelijke vergoeding in te krimpen in functie van het integraal deel der vergoeding, m.a.w. gedeeltelijk terug te nemen in het gedeeltelijke wat de wet heeft toegestaan in het integrale;

c) wettelijk : omdat de twee essentiële bestanddelen en kenmerken der gedeeltelijke vergoeding : toepassing van abattement en afnemende coëfficiënten geëerbiedigd blijven. Elke andere oplossing, die de gedeeltelijke vergoeding van het abattement vrijwaart, zou in strijd zijn met art. 8 der wet, waarvan par. 2 in fine bepaalt dat « het abattement niet in aanmerking komt voor de geteisterden, die krachtens art. 9 de integrale vergoeding genieten »; wat betekent dat de integrale herstelling alleen van het abattement gevrijwaard is en niet dat de geteisterden, die een deel integrale vergoede schade en een deel gedeeltelijke genieten aan alle abattement ontsnappen;

Het zou onredelijk zijn te beweren dat de handelaar, wiens nederig woonhuis integraal vergoed wordt, geen enkel abattement meer zou moeten dragen voor de andere zeer belangrijke elementen van zijn schade, b.v. voor zijn beroepsmeubelen, voorraden, stoffering, klederen en huisraad (zie conform. Van Houtte n° 269 blz. 189);

De vrijwaring van het abattement betreft niet alle schaden, door een geteisterde geleden, maar enkel zekere begunstigde schade-elementen, uitdrukkelijk door de wet voorzien. Met andere woorden : de wet maakt geen algemene uitzondering voor de geteisterde als individu, maar enkel voor zekere, beperkte, voorziene, begunstigde schadeposten en niet voor de andere geteisterde elementen;

Aangezien partijen het bedrag der schade, waarde 31 Augustus 1939, op 390.210 fr. schatten, waarvan moet afgetrokken worden wegens ouderdom een bedrag van 17.040,— fr., zodat overblijft als basis der vergoedbare schade 373.170,— fr.

Aangezien het bedrag der vergoeding moet vermeerderd worden met de registratierechten (zoals infra sub IV uitgelegd wordt), zijnde 4.478,— fr. en met de met het zegel gelijkgestelde taxen zoals infra sub V) zijnde 28.392,— fr.;

Aangezien partijen niet akkoord gaan met de wijze van berekening der vergoeding;

Aangezien volgens de beslissing voor de bepaling der schijven alsmede van de vergoedingscoëfficiënten,

vastgesteld bij de rooster van art. 9 der wet, met de 80.000 fr. integrale vergoeding moet rekening gehouden worden;

Aangezien overeenkomstig het hierboven omschreven beginsel beroeper integendeel beweert, dat de integrale vergoeding buiten de rooster van art. 9 moet geschieden, dat de twee vergoedingen onafhankelijk en zonder verband zijn en dat dienvolgens geen rekening mag gehouden worden met de 80.000 fr. integrale vergoeding, voor de toepassing van coëfficiënt 3,5 op de schijf van 0 tot 200.000 fr.;

I. Berekening volgens de beslissing :

1° integrale vergoeding :	80.000 × 3,95 =	316.000,—
1 kind ten laste :	4.000 × 3,95 =	15.800,—
		331.800,—
2° abattement :	3.000 × 0 =	0
3° gewone vergoeding :		
a) 200.000 — 87.000 =	113.000 ×	
3,5 =	395.500,—	
b) 377.294 — 200.000 =	177.294 × 3 =	531.882,—
		927.382,—
		1.259.182,—
4° Verhoging wegens gezinslasten (max.)	2.000,—	
		1.261.182,—

II. Berekening volgens beroeper :

1° integrale vergoeding :	84.000 × 3,95 =	331.800,—
2° gewone, gedeeltelijke vergoeding		
abattement 3.000 × 0 =		0
197.000 × 3,5 =		689.500,—
93.664 × 3 =		280.992,—
3° verhoging wegens gezinslasten (max.)	2.000,—	
		1.304.292,—

Aangezien de vergelijking van deze onverenigbare berekeningen toont dat het stelsel van de beslissing a quo de toepassingsschijf van coëfficiënt 3,5 werkelijk vermindert en van 3 aanzienlijk vermeerderd, met een groot verschil ten nadele van de geteisterde;

Aangezien deze afwijking van de beginselen der wet, verklaarbaar is door het feit, dat de beslissing de schijf van coëfficiënt 3,5 vermindert met het bedrag van 87.000 fr. (integrale vergoeding van 80.000 fr. + de vergoeding van 5 % voor één kind ten laste + abattement) en deze op 113.000 fr. terugbrengt in plaats van het onvolledig vergoede deel zelfstandig te beschouwen en daarop het abattement te berekenen op de eerste schijf van 1 tot 3.000 fr., hetgeen geeft 200.000 — 3.000 = 197.000 fr. aan coëfficiënt 3,5 (rooster van art. 9);

Aangezien deze missing is te wijten aan het niet inacht nemen van het hierboven omschreven hoofdbeginsel : de twee delen der vergoeding (integrale en gedeeltelijke) zijn geheel gescheiden en onafhankelijk en moeten dus zonder wederkerige invloed in volgorde worden toegepast;

Aangezien, zoals hierboven voorgesteld, eerst en vooral de integrale schade van 80.000 fr. moet worden vergoed en vervolgens de gedeeltelijke overblijvende schade, onafhankelijk en op zich zelf genomen zonder voor de toepassing der coëfficiënten het bedrag der integrale schade in aanmerking te nemen;

Aangezien het verkeerde van de redenering van

beroepene uitgewezen wordt door haar onlogische en onbillijke gevolgen;

de beslissing stelt de vergoeding vast op 1.259.182,— frank. In geval geteisterde zou afzien van de integrale vergoeding en zijn schade enkel zou uitrekenen als gedeeltelijke en onvolledige herstelling, zou hij 1.221.382,— fr. bekomen, dus slechts 37.800 fr. minder, derwijze dat de berekening der beslissing hem meer dan 40.000,— fr. aftrekt van hetgeen hem toekomt, en dit omdat de beslissing ten onrechte de schiff van coëfficiënt 3,5 vermindert en de schiff van coëfficiënt 3 vermeerderd a rato van de 87.000 fr., integrale vergoeding;

Dus, door de gedeeltelijke vergoeding verkeerd in te krimpen vermindert de beslissing het voordelig gevolg der toekenning van de integrale tegemoetkoming;

Aangezien beroeper onwederlegbaar doet opmerken dat het stelsel der beslissing de voordelen der integrale vergoeding vernietigt en dit in de volgende termen:

« Indien beroeper toepassing zou moeten dulden van » coëfficiënt 3 op 177.664 fr. (stelsel der beslissing), » d.w.z. op een bedrag, dat 84.000 fr. hoger is dan het » hierboven aangegeven (93.664,— fr.) is het om reden » dat hij voor ditzelfde bedrag een gunstmaatregel » heeft kunnen invoeren en de toepassing bekomen » heeft van coëfficiënt 3,95. Dus omdat hij op 84.000 fr. » een voordeel heeft van 0,45 coëfficiënt (3,95 in plaats » van 3,5) zou hij moeten boeten met een vermindering » van een coëfficiënt van 0,50 (d.w.z. 3 in plaats van » 3,50)

» In cijfers geeft dit :

» meer ontvangen : 84.000 × 0,45 =	37.800,—
» afgetrokken 84.000 × 0,50 =	42.000,—

» verlies voor geteisterde 4.200,—

Aangezien men in die omstandigheden bezwaarlijk nog van een gunstbepaling mag spreken, wanneer een verkeerde opvatting van de wet voor gevolg heeft het voordeel der gedeeltelijke integrale vergoeding te doen verdwijnen;

Aangezien weliswaar de beslissing aanhaalt, dat de vergoeding voor de boten dient te worden berekend zoals in de dienstnota n° 1, 23 van 23 December 1949 bepaald, doch dat deze dienstnota enkel de opvatting van het Bestuur van het Ministerie van Wederopbouw weergeeft en geen kracht van wet noch van Koninklijk Besluit bezit;

Aangezien dus om de hierboven aangehaalde redenen het stelsel van beroeper dient aangenomen te worden met de wijzigingen der berekening van de registratierechten en de taxen;

II. Uitrusting voor schippersknecht (Kolenfornuis) :

Aangezien het minimum van de scheepsbemanning aan boord van binnenvaartuigen is vastgesteld bij Regentsbesluit van 6 Juli 1948 en dit volgens aard en tonnenmaat der vaartuigen (zie ook Koninklijk Besluit van 15 October 1935, wet van 1 April 1936 en Koninklijk Besluit van 14 April 1937, die reeds een minimum hebben bepaald);

Aangezien art. 32 der wet van 5 Mei 1936 op de rivierbevrachting bepaalt dat de schipper, om van de ontheffing van verantwoordelijkheid te genieten, verplicht is voortdurend een schippersknecht van ten minste 18 jaar in zijn dienst te hebben, (zie Van Bladel : « Le Contrat de transport par bateaux d'intérieur et l'affrètement en séjour » I, n° 439 tot 442);

Aangezien het schip « Cona » (stalen motorspits

van 331 ton), eigendom van beroeper, verplichtend een scheepsjongen moest aan boord hebben;

Aangezien het zeepschip technisch een universitas uitmaakt, bestaande uit a) de romp en b) de toebehoren (zeil, want en treil), hetzij vastgehecht, zoals masten, zeilen, want, takelwerk en tuigage, hetzij los en onafhankelijk, zoals meerkabels, sleeptrassen, ankers en kettingen;

Aangezien het zeerecht (art. 27 der gecoördineerde wetten van 21 Augustus 1879, 12 Juni 1902, 10 Februari 1908 en 12 Augustus 1911) dit begrip volgt en verklaart dat de hypotheek op zeeschepen niet alleen de romp, maar ook zeil en treil, machines en andere toebehoren omvat;

Aangezien de rechtsleer eensluidend is: wordt beschouwd als deel uitmakende van het schip, het duurzaam toebehoren, onontbeerlijk voor de vaart, dat ter vollediging van het schip dient;

(Zie: Cresp-Laurin, I, blz. 56; de Valroger, I, blz. 76; Hennebicq, « Principes de droit maritime comparé », I, blz. 16, n° 19; Jacobs, Droit maritime belge, I, blz. 33, n° 11; Beltjens, IV, art. 1, n° 68 en 69; Smeesters en Winkelmolen, « Droit maritime et droit fluvial », 2de uitgave, deel I, n° 61; Van Bladel, Leergang over zeerecht, gedoceerd aan de Rechtsfaculteit der Vrije Hogeschool te Brussel.)

Aangezien dezelfde bepaling geldt in het binnenvaartrecht, vermits art. 2/2 der zeewet luidt dat de bepalingen van titel I, boek II, van het Wetboek van Koophandel van toepassing zijn op de binnenschepen;

Aangezien volgens een arrest van het Hof van Beroep te Brussel, d.d. 10 Juni 1878, Jur. Anv., 1879, I, 37, de bedden (kooien) en het beddegoed van kapitein en scheepsbemanning, de huishoudelijke- en keukenbenodigdheden en de scheepsproviand deel uitmaken van de uitrusting en inventaris van het schip, met andere woorden, van al hetgeen noodzakelijk is voor het manoeuvreren, de zekerheid en het bestaan van het schip en onontbeerlijk om het schip toe te laten zee te kiezen;

Aangezien in het thans beoordeelde geval het binnenvaartuig « Cona » verplichtend een scheepsjongen moest aan boord hebben en het verblijf, de slaap- en voedingsgelegenheden voor deze knecht moesten verzekerd worden;

dat dus het logies (vooronder) van de scheepsjongen deel uitmaakt van het schip, met de nodige aannorigheden, o.a. een kolenfornuis, daar het niet mogelijk en niet toegestaan is de schippersknecht in de winter zonder verwarmingsfornuis in zijn logies te laten;

dat beroeper in die omstandigheden recht heeft op vergoeding van het verdwenen fornuis, niet op voet van art. 9, par. 1, B, 2° (beroepsmobilaire), maar van art. 9, par. 1, A, 2°, en dit voor een waarde 1939 van 350 frank, welke door de Commissie van Beroep als billijk en redelijk wordt aangenomen;

dat dus de gevraagde vergoeding moet gevoegd worden bij het bedrag der schade « inventaris »;

III. Verdwenen persoonlijke huisraad :

Aangezien beroeper verklaart dat hij aan boord, voor zijn persoonlijk gebruik, in de keuken een kolenfornuis en in het achteronder een haard bezat en klaagt, omdat deze hem niet afgerekend werden met de forfaitaire vergoeding voor stofferende huisraad;

Aangezien in het thans beoordeelde geval het schip van beroeper hem tot woning diende en dat dienvolgens de vergoeding voor wedersamenstelling bij toepassing van art. 9, par. 1, A, 1°, forfaitair moet

worden berekend op basis van de mobiele eenheden, zoals deze zijn vastgesteld bij Regentsbesluit van 27 Maart 1948;

Aangezien bedoelde kolenfornuis en haard de hoofdverblijfplaats stoffeerden;

Aangezien in het gemotiveerd advies dd. 8-6-1950 hiervoor geen vergoeding werd voorzien, doch in de beslissing dd. 23 September 1950 een vergoeding wordt toegekend voor een 1) kolenfornuis (keuken) 1.100 - 2.250 en 2) haard met toebehoren (eetkamer) 600 - 1.200 en in het Regentsbesluit dd. 27-3-1948 slechts deze twee verwarmingstoestellen worden voorzien;

dat derhalve de vordering van aanlegger ongegrond is en dient te worden afgewezen;

IV. Berekening der registratierechten :

Aangezien partijen akkoord gaan om de registratierechten uit te rekenen tegen 1,2 % op de waarde nieuwbouw (31 Augustus 1939) van casco, motor, inventaris en elektrische installatie (zie beslissing blz. 4 en besluiten van beroeper, tabel in fine) dus $375.170,- \times 1,2 \% = 4.478,-$ fr.;

Aangezien deze registratierechten een bedrag in geld uitmaken, hetwelk aan de staat moet worden betaald wegens te boek stelling of overdracht van een goed en dat dus, in geval van vernieling van het betreffende goed, deze registratierechten een verlies, doch geenszins het voorwerp van een schade door oorlogsgebeurtenissen op zich zelf uitmaken;

Aangezien door de vernieling van het voorwerp, waarop zij slaan, deze rechten vervallen en geen bestaansreden meer hebben door het feit zelf van de vernieling en bij de aankoop of opbouw van een nieuw voorwerp nieuwe en volledige registratierechten en taxes door de Staat zullen worden geëist, en zullen de oude rechten hiervan niet worden afgetrokken;

dat derhalve de registratierechten niet onderhevig zijn aan de toepassing der coëfficiënten en dat zij zullen dienen te worden vergoed op basis van de werkelijk betaalde rechten, vermits zij niet kunnen wederbelegd worden;

dat bijgevolg dat werkelijk uitgegeven bedrag pro memorie moet worden uitgerekend en niet tegen de op 31-8-1939 toegevoegde waarde. Uiteindelijk moeten zij dan niet meer afgetrokken worden — zoals partijen het verkeerdelijk doen — maar later, zonder coëfficiënt vermeerdering, bijgevoegd worden, samen met de taxes op de nieuwbouw, aan de vergoeding der schade;

V. Bedrag der verhoging wegens betaalde met het zegel gelijkgestelde taxes :

Aangezien het gemotiveerd advies toekent :

1 % op het casco,

4,5 % op de motor, inventaris en elektrische installatie, doch dat de beslissing deze berekening wijzigt en 1 % toepast, niet alleen op het casco, maar ook op de motor, inventaris en elektrische installatie;

Aangezien in het thans beoordeelde geval, de geteisterde, gebruik makende van de hem op 6 Juli 1950 door het Ministerie van Wederopbouw gegeven toelating (GW/TC n° 15/III/1/78572/50 B) zijn schip, dat zich bevond op de scheepswerf Jules De Wachter-Huys en Zonen te Niel (Hellegat), heeft laten uitrusten met een motor, aangekocht buiten de scheepswerf (in casu een Benzmotor, geleverd door de firma J. Andries (opvolger) te Brugge);

Aangezien volgens een welbekende en gewettigde gewoonte in de binnenvaart de schipper, die een schip

laat bouwen, vrij is zich de motor en de toebehoren van het schip aan te schaffen 'buiten' de scheepswerf, die het schip bouwt, en dit om gegronde redenen : de schipper moet de keus hebben de motor te bestellen volgens zijn voorkeur (goede naam van het motormerk, bijzondere aanwending volgens de aard van het vaartverkeer, voordelige prijs, speciale techniek, smaak en schoonheids- of bevallingsgevoel, waarborg, snelheid en doelmatigheid van de eventuele herstellingen);

dat overigens bekend is dat er in België weinig scheepswerven bestaan, die buiten het casco (romp van het schip) al de onderdelen en toebehoren zelf vervaardigen, zoals inventaris, elektrische installatie, enz. en dat er in België geen scheepswerf is die zelf de scheepsmotoren bouwt;

Aangezien beroeper terecht aanspraak maakt op een verhoging wegens taxes van 1 % op het casco en 4,5 % op de motor en inventaris, omdat hij deze laatste voorwerpen afzonderlijk buiten het casco heeft aangekocht (art. 1 van de wet op de met het zegel gelijkgestelde taxes);

Aangezien zijn stelsel gunstig is voor de beroepene, immers, indien de geteisterde de motor door de scheepswerf had doen leveren, zou de kostprijs van de levering van het schip (casco) automatisch vermeerderd zijn, dit met de waarde van de motor, de taxes van 4,5 % inbegrepen; En op de volledige prijs, vermeerderd met de taxe van 4,5 % voor de motor, zou geteisterde nog recht hebben op terugbetaling van de taxe van 1 % op de gehele prijs; dat dus uiteindelijk beroepene aan geteisterde de twee taxes, $4,5 + 1 = 5,5$ % zou moeten betalen (de eerste onrechtstreeks, de tweede rechtstreeks), in plaats van enkel de 4,5 %, zoals door de beroeper gevraagd op de waarde van motor en inventaris;

Aangezien het totaal verkeerd is de motor niet als schip, maar als uitrusting te beschouwen en te betalen op basis van de waarde op 31 Augustus 1939 met toepassing van het coëfficiënt 2;

Aangezien immers de motor integraal deel uitmaakt van een motorschip, zoals de kiel, de spanten en platen en er geen spraak kan zijn van het als een toebehoren of accessorium te beschouwen;

Dat de motor, inventaris en elektrische installatie weliswaar bedrijfsuitrusting zijn, wanneer zij in de handel voorhanden zijn, en in die hoedanigheid worden aangekocht, doch dat zij, eenmaal deel uitmakend van het schip, ten einde dit geschikt te maken voor het varen, hun oorspronkelijk karakter verliezen;

dat in de onderstelling van beroepene ook de stalen platen en bouten, waaruit het casco is gemaakt, de stenen, waarmede een huis wordt gebouwd, als bedrijfsuitrusting zouden dienen te worden beschouwd;

dat al deze elementen op zich zelf beschouwd niet kunnen gehypothekeerd worden, doch wel wanneer zij deel uitmaken van het schip;

dat derhalve de schipper de genoemde elementen als bedrijfsuitrusting aankoopt en bijgevolg 4,5 % moet betalen, doch dat zij hun karakter na de aanhechting aan het schip verliezen om samen met het schip één universitas te vormen;

Aangezien, zoals hierboven reeds opgemerkt, het gemotiveerd advies (bijlage I onder letter C) rechtmatig de taxes vergoedt als volgt : 1 % op casco en 4,5 % op motor, inventaris en elektrische installaties;

Aangezien de beslissing — zonder de redenen van deze afwijking aan te geven — dit stelsel wijzigt en eenvormig de taxe van 1 % toepast op casco, motor, inventaris en elektrische installaties;

Aangezien geteisterde deze afwijking niet aanneemt en zich houdt aan het eerste stelsel : 1 % op casco

en 4,5 % op motor, inventaris en elektrische installaties; Aangezien de aankoopsprijs van de motor niet overdreven voorkomt en niet door de beslissing wordt tegengesproken;

Aangezien de Commissie van Beroep om de hierboven aangehaalde redenen de zienswijze van beroeper goedkeurt, onder voorbehoud nochtans dat art. 62 der wet slechts wanneer de vergoeding niet volledig is, deze verhoogt met het bedrag van de met het zegel gelijkgestelde taxes en dat dus, wanneer de vergoeding gedeeltelijk integraal en gedeeltelijk onvolledig is, zoals in het thans beoordeelde geval, de verhoging enkel toepasselijk is op de gedeeltelijke onvolledige vergoeding, dus op 1.541.329 — 331.800 = 1.209.529,— fr.;

Aangezien over de gedeeltelijke integrale vergoeding (331.800 fr.) geteisterde geen recht heeft op de met het zegel gelijkgestelde taxes, vermits deze laatste reeds in de integrale vergoeding begrepen zijn, waarvan zij logisch deel uitmaken; (Zie Van Houtte nr. 526, 1° en Memorie van toelichting der wet, blz. 27 en 28);

Aangezien op de globale prijs van de wederopbouw (1.541.329,— fr.) de taxes 36.181,— fr. belopen en zij dus op de gedeeltelijke onvolledige vergoeding (1.209.529,— fr.) moeten worden uitgerekend als volgt :

$$36.181 \times 1.209.529 = 28.392,— \text{ fr.}$$

1.541.329,—

dat bijgevolg de aan geteisterde toe te kennen vergoeding dient te worden vastgesteld als volgt :

1) Schepen en boten	1.288.810,— fr.
2) Stoffering, klederen, huisraad	11.471,— fr.

1.300.281,— fr.

dat deze vergoeding dient te worden vermeerderd met :

1) registratierechten	4.478,—	
2) verhoging voor gezinslasten	2.000,—	
3) met het zegel gelijkgestelde rechten	28.392,—	
	34.870,—	34.870,— fr.

TOTAAL : 1.335.151,— fr.

dat van deze vergoeding van 1.335.151,— fr., waarvan de berekening op de aangehechte berekeningsstaat is vermeld, zal dienen te worden afgetrokken elk bedrag, dat door geteisterde mocht zijn opgenomen bij wijze van voorschot;

Dat anderzijds het maximum van het herstellkrediet (zie berekening in bijlage), dat eventueel zou kunnen toegestaan worden tegen verminderde rentevoet, tegen welke de Staat zijn waarborg verleent, bedraagt : 217.649,— fr. (zegge : tweehonderd zeventien duizend zeshonderd negen en veertig franken);

dat, indien geteisterde dit krediet zou wensen te bekomen, de aanvraag, behoorlijk ingevuld en ondertekend, rechtstreeks bij de Nationale Kas voor Klein Beroepskrediet, Kunstlaan, 8 te Brussel moet worden ingediend (plaatselijk agent voor Antwerpen, de Heer L. Engels, Kipdorp, 11, Antwerpen);

Om deze redenen :

De Commissie van Beroep te Antwerpen, rechtdoende op tegenspraak,

verklaart het beroep ontvankelijk;

beslist dat de berekening der vergoeding moet geschieden zoals bepaald infra sub I, van dit vonnis;

zegt dat het fornuis, dienstig tot verwarming van het verblijf van de schippersknecht, als inventaris dient te worden beschouwd;

wijst beroepers eis tot vergoeding van een vulkachel in het door hem zelf bewoonde vertrek af;

verklaart dat de berekening der vergoeding van registratierechten en taxes moet geschieden volgens de infra sub IV en V van dit vonnis uitgelegde methode; verwerpt alle andere stellingen, welke in strijd zijn met die, voortkomend in onderhavige beslissing;

beslist dat geteisterde voor de geheelheid recht heeft op een totale vergoeding van 1.335.151,— fr. (zegge : één miljoen driehonderd vijf en dertig duizend honderd één en vijftig franken) en een krediet van 217.649,— fr. (zegge : tweehonderd zeventien duizend zeshonderd negen en veertig franken).

BIBLIOGRAPHIE

Henri CAPITANT : La thèse de doctorat en droit. - 4e édition revue par Léon Julliot de la Morandière avec la collaboration de l'Institut de Droit comparé de l'Université de Paris. - Librairie Dalloz. Paris, 1951. - 183 p.

Deze zeer bekende brochure heeft reeds belangrijke diensten bewezen aan vele juristen in Frankrijk die de moed hebben een doktersthesis uit te werken.

De vierde uitgave, die herzien werd door Léon Julliot de la Morandière, vestigt wederom de aandacht op dit werkje. Tegenover de vorige uitgaven zijn de aanduidingen betreffende het staatsrecht en de staats-huishoudkunde in belangrijke mate uitgebreid geworden. Een grote plaats is toebedeeld geworden aan de bibliographie betreffende het vergelijkend recht en de bijzonderste werken aangaande de rechtswetenschap in talrijke landen zijn aangeduid geworden.

Het nazicht van deze bibliographie kan ons toch maar in beperkte mate bevredigen. Eerst en vooral lijkt de keus enigszins willekeurig en worden niet steeds de werkelijk meest belangrijke boeken opgegeven. Dergelijke keus is echter steeds noodzakelijkerwijze relatief. Doch wat erger is, er komen meerdere vergissingen voor in de vermelde bibliographie. Onder andere voorbeelden zouden wij hier willen aanstippen dat het zeer gekende en klassieke werk van Otto von Gierke « Das deutsche Genossenschaftsrecht », dat hoofdzakelijk een rechtshistorisch en algemeen rechtstheoretisch werk is, vermeld wordt als een handboek van het moderne Duitse « vennootschapsrecht ». Zo wordt ook het veel gebruikte boek van Wade en Phillips over het Engelse staatsrecht vermeld tussen de werken over het publiek recht der Verenigde Staten.

Dergelijke vergissingen zijn natuurlijk onaannemelijk, des te meer waar ze zich voordoen in een boek dat zich ten doel stelt de studerende tot leidraad te dienen.

René Victor.

Jacques ISORNI : Je suis avocat. - Editions du conquistador. Paris. 1951. - 126 p.

Sedert Mr Isorni gepleit heeft voor Maarschalk Petain, heeft zijn naam een universele bekendheid verworven. Het is dan ook met een gretige nieuwsgierigheid dat vele leden der balie het boekje zullen gelezen hebben dat Mr Isorni zopas heeft doen verschijnen onder de titel « Je suis avocat » in de verzameling « Mon métier » geleid door Bernard Gavoty.

In Frankrijk werden reeds meerdere werkjes van dien aard gepubliceerd, waarvan het meest bekende wel datgene is van stafhouder Henri Robert en waarvan het meest originele en meest geestvolle misschien

wel datgene is van Pierre Loeuwell, dat verscheen onder de titel «La vie au Palais».

Het boekje van Mr Isorni behandelt dezelfde stof als de hiervoor vermelde werken, doch hij doet het weer op andere wijze met een zeer persoonlijke toets. In een levendige stijl wordt een overzicht gegeven van het leven van de advocaat: het moeizame en soms pijnlijke begin, het belang van de Conférence du stage, het dagelijks leven op het bureel en ten paleize, het pleidooi en de rol van de advocaat in strafzaken.

Mr Isorni vertelt niets dat niet algemeen bekend is, doch het boekje krioelt van originele en eigenaardige opmerkingen. Diep gevoeld zijn de beschouwingen over het pijnlijk onthaal dat sommige jonge advocaten te beurt valt vóór de rechtbanken en over de begeestering die hen bezielt bij de eerste successen. De verhouding tot de klient, die voor de advocaat eerst een volstrekt onbekende is, waarmede hij dan op intense wijze de meest dramatieke episodes van zijn leven medeleeft en die dan plots weer verzwindt, leggen de auteur pikante bedenkingen in de pen. De intense druk die weegt op het dagelijks leven van de advocaat wordt uitstekend weergegeven, zowel met zijn heerlijke inspanning als met zijn dodend tijdverlies.

Vanzelfsprekend geeft de schrijver zijn visie ten beste over de verhouding tussen confraters, over de strijd om een plaats te veroveren in de Raad der Orde, over de confraterniteit, de onderlinge jaloersheid en alle kleine kanten van het beroep.

Mr Isorni is echter een optimist. Deze kleine kanten, al zijn ze zeer reëel, doen zich naar zijn mening minder voor bij de advocatuur dan in andere beroepen en de confraterniteit is een werkelijkheid die waarschijnlijk in geen enkel ander beroep op zo intense wijze beleefd wordt.

Ook de verhouding tussen de balie en de magistratuur komt hier ter sprake. Mr Isorni is van oordeel dat de fiere onafhankelijkheid van de advocaat tegenover de magistratuur, die een zo sterke traditie geweest is in het Franse rechtsleven, in de laatste jaren heel wat van haar waarde heeft ingeboet. De tijd is voorbij dezer grote vroegere advocaten die tegenover de magistratuur konden hebben «de ces impertinences superbes». Doch ook de magistratuur heeft volgens Mr Isorni veel van haar vroegere grootheid verloren en vooral de taak die haar opgedragen is geworden tijdens de repressie en de wijze waarop deze taak werd uitgeoefend, heeft haar gezag in sterke mate doen dalen.

Pleiten is ondanks de zeer vele andere taken, die de advocaat zijn opgedragen, het essentiële in zijn beroep. In het pleidooi kan de advocaat zich werkelijk helemaal geven met al de middelen waarover hij zo geestelijk als lichamelijk beschikt. Aan de evolutie van het pleidooi wordt volle aandacht gewijd en de vereenvoudiging die ze ondergaat in de laatste tijden wordt in het licht gesteld. Steeds blijft ze echter een belang behouden van onverminderde betekenis en blijft ze tenslotte de uiting van het diepste wezen der advocatuur.

Mr Isorni geeft dan nog op aangrijpende wijze de ondervindingen weer die hij mocht opdoen tijdens het voltrekken van enkele doodvonnissen, waarbij hij aanwezig was. Naar aanleiding van de weigering der genade die hij gevraagd had voor zijn klient Robert Brasillach wordt op verdedigde wijze een scherp verwijt gericht tot het toenmalig staatshoofd Generaal De Gaulle.

In een slothoofdstuk mediteert de auteur over de toekomst van ons beroep. Welke wijzigingen zullen de hedendaagse omstandigheden opdringen; in hoeverre is de toekomst van het beroep bedreigd? Niemand kan

de toekomst voorspellen, maar, zegt Mr Isorni, «si tout changeait soudain, n'éprouverions-nous pas l'invincible nostalgie d'un passé qui, malgré les défailances, les anachronismes, les déceptions ressenties, était riche des joies les plus profondes?»

Het werkje van Mr Isorni is geschreven zonder prententie, met een grote oprechtheid en het getuigt van een diepe en alles overheersende liefde voor het beroep van advocaat waartoe hij zich vanaf zijn prilste jeugd reeds voelde aangetrokken.

Het zal met een zeer groot genoegen door alle leden der balie gelezen worden.

René Victor.

ERRATUM

In het artikel van de heer Huberlant betreffende het arrest Flamme (R. W. van 25 Februari 1951, kol. 929 en volgende), is een alinea weggelaten, waardoor de betekenis van de bedoelde passus verkeerd zou kunnen begrepen worden. In kol. 931, na het eerste lid, en vóór de woorden «Dit punt...», verdween de volgende passus:

«Men moet zich duidelijk rekenschap geven van de draagwijdte der niet-ontvankelijkheid van het beroep tegen een zuiver voorbereidende acte. Zij verhindert slechts dat een zodanige maatregel in zichzelf zou worden aangevallen; niet echter dat de verzoeker de onregelmatigheid ervan zou kunnen inroepen bij zijn beroep tot nietigverklaring van de beslissing, die op de voorbereidende acte zal volgen.»

Daarbij moet in hetzelfde artikel, in kol. 935, na het tweede lid, en juist vóór de woorden «Artikel 23...», een 2° worden geplaatst.

Overzicht van de buitenlandse juridische literatuur

NEDERLAND

- Adriani P. J. A.* — Het belastingrecht, zijn grondslagen en ontwikkeling. - Amsterdam, L. J. Veen. III, 395 p.
- Begrip*, Het «algemeen belang» in de verschillende onderdelen van het administratieve recht. Verslag van de algemene vergadering gehouden op 19 Mei 1950, ter behandeling van de prae-adviezen van S. O. van Poelje en C. H. F. Polak. - Haarlem, H. D. Tjeenk Willink & Zoon. 54 p.
- Bepalingen*, Constitutionele, uit Indonesië sedert 18 Aug. 1945. Uitg. door het Ministerie voor Uniezaken en overzeese rijksoverheden. - 's Gravenhage, Staatsdrukkerij- en Uitgeverijbedrijf. 97 p.
- Beslissingen* in belastingzaken. Verzameling van rechterlijke en administratieve beslissingen betreffende de rijksbelastingen met uitzondering van de rechten van zegel, registratie, successie, overgang en schenking. Onder Hoofdrede van J. Takken. Amsterdam, L. J. Veen. 96 p.
- Groot W. E. C. de*, Nederlandse belastingwetten. - 5e dr. Alphen a. d. Rijn. N. Samsom.
- Huurling*, De (Wet van 13 October 1950 S.K. 452). Met uitvoeringsbesluiten. Bew. door H. F. Völlmar, Deventer, A. E. Kluwer. IV, 158 p. (Juridische vakbibliotheek).
- Klerk, Joost de*. — De weg omhoog. Een poging tot het verkrijgen van een inzicht in de sociaal-psychologische aspecten van de oorlogsmisdaad. - Amsterdam, Nederlandse Keurboekerij. 169 p.
- Schellema H. J.* — Florilegium jurisprudentiae graeco-romanae. - Leiden, E. J. Brill. 61 p.
- Vos H. B.* — Leerboek van Nederlands strafrecht, 3e druk. Haarlem, H. D. Tjeenk-Willink & Zoon. XX, 356 p.

FRANKRIJK

- Balestra C. F.* — La Mission de garantie du droit pénal. - Recueil Sirey. 63 p.
- Boutet M. et Plaisant R.* — Le Régime International du Droit d'Auteur. - Juris-Classeurs. 60 p.
- Chourak A.* — La condition juridique de l'Israélite marocain. - Presses du livre français. 300 p.
- Couture E. J.* — Introduction à l'étude de la Procédure civile. Recueil Sirey. 68 p.
- Delbez L.* — Manuel de Droit International Public. - Librairie générale de Droit et de Jurisprudence. - 444 p.

- Escande Cap. J.* — Notions de droit pénal et de procédure criminelle. - Charles-Lavauzelle, 104 p.
- Escande Cap. J.* - *Dorsemagne Cap. R.* — Pratique de la Police judiciaire civile et militaire. - Charles-Lavauzelle, 116 p.
- Jurisprudence du Conseil d'Etat.* — Table décennale 1925-1934. T. III. - Recueil Sirey, 1404 p.
- Le Clech J.* — Le Pourvoi en Cassation en Matière pénale. - Juris Classeurs. Service Librairie, 152 p.
- Mateesco N.* — Doctrines-écoles et développement du Droit des Gens. - Edit. Pedone, 56 p.
- Poplawski R.* — Traité de droit pharmaceutique. - Juris Classeurs. Service Libr. 765 p.
- Raynier et Beaudouin.* - L'Assistance psychiatrique française. T. II. La condition administrative et juridique du malade mental. - Libr. Le François, 658 p.
- Reglade M.* — Valeur sociale et concepts juridiques. Etude de philosophie du Droit et de Théorie générale du Droit. Recueil Sirey, 118 p.
- Ripert G.* — Traité élémentaire de Droit Commercial, 2e éd. 1951. Libr. gén. de droit et de jurisprudence, 1142 p.
- Balbigny A.* — Manuel-formulaire d'actes sous-seings privés. Edit. M. Pierre, 312 p.
- Boule R.* — Plaidoyer pour l'avocat. - Nagel.
- Cadroy J. M.* — La République et le prince. - Delmas.
- Debre M.* — La République et son pouvoir. - Nagel.
- Doublet P.* — Traité de législation fiscale dans les Territoires d'Outre-Mer. I. Etude de la procédure d'établissement des impôts, taxes et contributions. - Recueil Sirey, 128 p.
- Flattet G.* — Les contrats pour le compte d'autrui. - Recueil Sirey, 312 p.
- Frejaville M.* — Manuel de Droit criminel. - Libr. gén. de droit et de jurisprudence, 248 p.
- Genestal R.* — Les origines de l'appel comme d'abus. — Pres-ses univ. de France. XXIV-72 p.
- Guvens S.* — La Politique d'escompte. Essai critique. - Recueil Sirey, 252 p.
- Laufenburger H.* — Finances comparées. 2e éd. - Recueil Sirey, 350 p.
- Luchaire Fr.* — Supplément au Manuel de Droit d'Outre-Mer. Recueil Sirey, 110 p.
- Mazeaud L.* — Droit commercial. 2e édité. 1951. - Recueil Sirey, 243 p.
- Parisot L.* — Nouveau formulaire d'Actes sous-seing. - 3e édité. 1951. - Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence, 866 p.
- Pinatel J.* — Traité élémentaire de Science pénitentiaire et de défense sociale. - Recueil Sirey, 572 p.
- Capitant H.* — La thèse de doctorat en droit. 4e édité. Dalloz, 184 p.
- Cuevas Cancino Fr.* — La Nullité des actes juridiques. - Libr. Pedone, 224 p.
- Des Cilleuls J.* — La convention du 12 août 1949 pour l'amélioration du sort des blessés et des malades dans les forces armées en campagne. - Libr. Pedone, 12 p.
- Mirkine-Guetzevitch B.* — La Guerre juste dans le droit constitutionnel français (1790-1946). - Libr. Pedone, 26 p.
- Parisot D. en Jauffret A.* — Manuel de procédure civile et voies d'exécution. Capacité. 2e année. 4e édité. 1951. Libr. gén. de droit et de jurisprudence, 300 p.
- Pinto R.* — La crise de l'Etat aux Etats-Unis. 1951. Libr. gén. de droit et de jurisprudence, 248 p.
- Plaisant R.* — L'Organisation Internationale de Commerce. - Libr. Pedone, 64 p.
- Saba H.* — Certains aspects de l'évolution dans la technique des traités et conventions Internationales. - Libr. Pedone, 16 p.
- Tchirkovitch S.* — Les nouvelles conventions internationales de Genève, relatives à la protection des victimes de la guerre du 12 août 1949. - Libr. Pedone, 164 p.
- Tchirkovitch S.* — Les travaux de la première session de la commission du droit international des Nations Unies. - Libr. Pedone, 22 p.
- Toulemon A.* — Nouveau Code de la Presse. - Recueil Sirey, 356 p.
- Vasquez Carrizosa A.* — Plaidoirie pour la République de Colombie dans l'affaire Colombo-Péruvienne relative à l'asile de Victor Raul Haya de la Torre prononcée devant la Cour Internationale de justice. - Libr. Pedone, XXIV-174 p.
- Vellas P.* — La commission intérimaire des Nations Unies. - Libr. Pedone, 16 p.
- Waline M.* — Traité élémentaire de droit administratif. - 6e édité. Recueil Sirey, 642 p.
- Weinhold J. Ed.* — Dictionnaire juridique et administratif français-allemand et allemand-français. - Libr. Pedone, 420 p.

ENGELAND

- Campion G.* - *D. N. Chester and Others.* — British Government since 1819. - Allen & U, 232 p.
- Catlin G.* — A History of the Political Philosophers. - Allen & U, 802 p.
- Chitty T.* — Chitty's Treatise on the Law of Contracts. - Sweet & M, 43 p.
- Clarke J. J.* — Outlines of Central Government. - Pitman, 359 p.
- Cooke A.* — A Generation on Trial. U.S.A. v. Alger Hiss. - Hart-Davis, 357 p.
- Gardner G. R.* — The Shops Act, 1950. - Sweet & M, 72 p.
- Gardner J. B.* — The Matrimonial Causes Act, 1950. - Sweet & M, 41 p.
- Godwin G.* — The Trial of Peter Griffiths. - W. Hodge, 219 p.
- Hastings P.* — Famous and Infamous Cases. - Heinemann, 263 p.
- Henriques B. L. Q.* — The Indiscretions of a Magistrate.

- Thoughts on the Work of the Juvenile Court. - Harrap, 192 p.
- Hurst C.* — The Collected Papers of International Law. - Stevens, 302 p.
- International Survey of Social Security.* — Comparative Analysis and Summary of National Laws. Tables. - Staples P, 236 p.
- Kaplan A. and H. D. Lasswell.* — Power and Society. - O.U.P., 296 p.
- Lajoie P. G.* — Constitutional Amendment in Canada. - O.U.P., 340 p.
- Law W.* — Our Hansard of the True Mirror of Parliament. - Pitman, 80 p.
- Law R.* — Return from Utopia. - Faber, 206 p.
- Lawson F. H.* — Negligence in the Civil Law. - O.U.P., 341 p.
- Loveday A.* — The only Way. A Study of Democracy in Danger. - W. Hodge, 221 p.
- Mumford G. H. F.* — A Guide to Juvenile Court Law. - Jordan, 214 p.
- O'Sullivan R.* — The Inheritance of the Common Law. - Stevens, 118 p.
- Plaskitt H. and Percy Jordan.* — Government of Britain. - University Tutorial P, 322 p.
- Ridges E. W.* — Constitutional Law. - 8th ed. - Stevens, 550 p.
- Rogers P. H. T.* — Questions and Answers on Criminal Law. - Sweet & M, 135 p.
- Sears J. B.* — The Nature of the Administrative Process. - Mc Graw-Hill, 623 p.
- Shaw S. and D. Townsend.* — Manual on the Law of Meetings. - Macdonald & E, 284 p.
- Smith H. A.* — The Law and Custom of the Sea. - Stevens, 216 p.
- Stephen J. F.* — A Digest of the Criminal Law (Indictable Offences). - Sweet & M, 580 p.
- Wade E. C. S. and G. G. Phillips.* — Constitutional Law. - 4th edn. - Longmans, 535 p.
- White T. A.* — The Arbitration Act, 1950. - Sweet & M, 27 p.
- Winter C.* — The Adoption Act, 1950. - Sweet & M, 46 p.
- Zulueta F. De.* — Digest 41, 1 and 2. With Translation and Commentary. - O.U.P., 111 p.
- Joshi G. N.* — The Constitution of India. Macmillan, 472 p.
- Lasswell H. D.* — National Security and Individual Freedom. - Mc Graw-Hill, 259 p.
- Newport C. and Shaw O. L.* — Income Tax Law and Practice. - Sweet & M, 427 p.
- Russett A. De.* — Strengthening the Framework of Peace. - Royal Institute of International Affairs, 219 p.
- Scitt J. A., Coopers D. J. B. and Seuffert S.* — The National Health Service Acts, 1946 and 1949. - Eyre & E, 1192 p.
- Speller S. R.* — The National Health Service Act, 1946. - H. K. Lewis, 285 p.
- Wilson O. W.* — Police Administration. - Mc Graw-Hill, 540 p.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen - Februari 1951, n° 2.

Z. Van Hee : Het notariële manuscript of de laatste schuiloorden der calligraphie. — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - Afl. 9, 3 Maart 1951.

Prof. Mr. Dr. G. Van Den Bergh : Bona causa triumphat. — Mr. H. J. Marius Gerlings : De conclusie van eis. — Mr. H. M. Bregstein : Confiscatie van Duits vermogen. — Jhr. Mr. W. L. A. Van Panhuys : Vergadering van het Psychiatrisch-gezelschap. — Mr. H. Jonker : Huurwet en aanhangige ontruimings-procedures.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4180 van 3 Maart.

Prof. Mr. G. E. Langemeijer : Scholtens verzamelde geschriften. — Mr. Ferdinand M. J. J. Duynstee : Naar aanleiding van het arrest de Visser-Harms.

Journal des Tribunaux - 4 Maart 1951, n° 3886.

Rouast André : Les sources du droit et le Code Napoléon.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie - n° 4, février 1951.

P. Cornil : Les Problèmes du Droit Pénal appliqué et les nouvelles tendances en la matière. — J. Van Parijs : Convient-il de maintenir les sanction des délits d'adultère et d'entretien de concubine dans notre droit pénal? — G. Gilissen : Etude statistique sur la répression de l'incivisme.

Revue pratique du notariat belge - février 1951.

René Gailly : Du nom et des prénoms.